Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — הייגט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 142 | לאָדז, זונטאג ו׳ תמוז תרצ״א | נײַנטער יאהרגאנג | Łódź, Niedziela, 21 czerwca 1931 r. | № 142

אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אפגעשאפט דריי מיניסטעריומס

אפשפּאָרונגען אין מאנאפּאל און מלוכה-אדמיניסטראציע

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט איז בעשלאָסען געוואָרען אָפּצושאַפען דריי מיניסטעריומס: פון לאַנדווירטשאַפטס-אַרבייטען, פון פּאָסט און טעלעגראַף און פון עפענטליכע אַרבייטען. דאָס ערשטע וועט פאַראייניגט ווערען מיט׳ן אַגראַר-מיניסטעריום, דאָס פּאָסט-מיניסטעריום — מיט׳ן קאָמוניקאַציע מיניסטעריום און דאָס מיניסטעריום פאַר עפענטליכע אַרבייטען וועט צוטיילט ווערען צווישען אַגראַר- און באַהן-מיניסטעריומס.

אַ חוץ דעם איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערקלענערען אויף 10 פּראָצענט די בעאַמטע אין די מאָנאָפּאָלען און אין דער מלוכה אַדמיניסטראַציע. דאָס לעצטע שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן פּראָיעקט אָפּצושאַפען די 5 וואָיעוואָדזטוועס און איבער אַ צענדליג פּאָוויאַטען.

אויף דער זעלבער זיצונג איז אויך בעשלאָסען געוואָרען נישט צו נעהמען די פּראָיעקטירטע אָפּצאָהלען פאַר׳ן טוריסטען-פּאַנד, ווייל די אָפּצאָהלען וואָלטען אייגענטליך געווען אַ נייער שטייער.

היינט האָט דער פּרעמיער-מיניסטער פּריסטאָר פאָרגעשטעלט די בעשלוסען דעם מלוכה-פּרעזידענט.

אָפּגעברענט אַן אַלטע שוהל

ביאַליסטאָק, 20 (וויפּ) אין שטעטעל פּועטסק איז אויסגעבראָכען אַ שרפה. צוו. אַנד. האָט אָפּגעברענט די אַלטע סינאַגאָגע.

וואַרשעווער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט

בעשטעטיגט די בעשלוסען פון דער דאנערשטאגדיגער זיצונג פון קהלה-ראַט

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) טראָץ די בעמיהונגען פון די ציוניסטען האָט דער רעגירונגס-קאָמיסאַר אַנערקענט די דאָנערשטאָגדיגע זיצונג פון קהלה-ראַט פאַר לעגאַל. סוף וואָך וועט פאַרקומען אַ זיצונג פון דעם ראַט אויף צו וועהלען אַ פערוואַלטונג און דעם קומענדיגען מאָנטאָג אַ צווייטע זיצונג אויף צו וועהלען אַ פערוואַלטונג פון דער קהלה. אלס פּאָרזיצער פון דער קהלה פערוואַלטונג רוקט אַרויס די אגודה דעם ג. סענאַטאָר רפאל שערעשעווסקי.

די ציוניסטען האָבען ווידער אָנגעקניפּט אונטערהאַנדלונגען מיט די פאָלקיסטען וועגען ביל-דען אַ מעהרהייט.

דאס געריכט איבער׳ן אנטיסעמיטישען סטודענטען-געזעץ אין עסטרייך

וויען, 20 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) די פערהאַנדלונגען פון עסטרייכישען קאָנסטיטוציע-געריכט איבער דעם אַנטיסעמישען סטודענטען-געזעץ האָבען געדויערט אַ גאַנצען טאָג.

דער אורטייל וועט פערעפענטליכט ווערען דעם קומענדיגען דינסטאָג.

דער עסטרייכישער אונטעררריכטס-מיניסטער האָט בעצווייפעלט די קאָמפּעטענץ פון קאָנסטיטוציע-געריכט צו בעטראַכטען די געזעצליכקייט פון אוניווערסיטעט-פעראָרדנונגען.

געשלאגען און בערויבט יודישע הענדלער אין גניעקאווא

לאָדז, דער היגער פעראיין פון מאַרק-פאַהרער האָט בעקומען אַ ידיעה אַז דינסטאָג דעם 16 ה.ח. האָט אַ באַנדע כוליגאַנעס פון אַ 3 צענדליג מאַן בעפאַלען די מאַרק-שטעהער אין גניעקאָוואָ (פּויזנער קאַנט) און זיי מערדערליך צושלאָגען מיט שטעקענס און אייזענס. באַלד איז פון ערגיץ אָנגעקומען אַ גוט אָרגאַניזירטע באַנדע מיט זעק און קויבערס און די הענד און אָנגעהויבען צו ראַבירען. די, וואָס האָבען זיך אַקעגענגעשטעלט זענען צושלאָגען געוואָרען ביז בלוט.

די פּאָליציי, וועלכע איז אָנוועזענד געווען אויף דעם מאַרק האָט נישט געשטערט די רויבער. עס זענען צושלאָגען און בערויבט געוואָרען מייסטענס לאָדזער און וואַרשעווער הענדלער.

פון לאָדז האָבען געליטען: משה יודענהערץ, (דרעוונאָווסקאַ 16); משה האָק, (בזשעזשינער 26), שלמה פרידמאַן (בזשעזשינער 47); יעקב ווייס-באַרט (צעגעלניאַנאַ 10), יעקב צווייגענבאַק (בזשע-זשינער 18); גרינשטיין (יערוזאַלימסקאַ 7) און ביז צוואַנציג וואַרשעווער הענדלער.

לאקאטארען-צוזאמענפאהר פראטעסטירט

געגען פראיעקט צו דערהעכערען דאס דירה-געלד

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט זיך דאָ געעפענט דער לאָקאַטאָרען-צוזאַמענפאָהר פון גאַנץ פּוילען. אַלס פאָרזיצער פון צוזאַמענפאָהר איז געוועהלט געוואָרען דער לאָדזער וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי.

היינט זענען אויסגעהערט געוואָרען אַ דייה רעפעראַטען אין שייכות מיט׳ן לאָקאַטאָרען-שוץ א. אַ. ביי־טאָג איז אַ דעלעגאַציע פון צוזאַמענפאָהר אַוועק אין מיניסטאָרען-ראַט און איז דאָרט אויפגענומען געוואָרען פון פּרעמיער און די מיניסטאָרען פון אַרבייט, פינאַנצען, אינערן און האַנדעל.

די דעלעגאַציע האָט איבערגעגעבען אַ מעמאָ־ריאַל אין וועלכען עס ווערט אָנגעוויזען אַז די לאָקאַ־טאָרען-פעראיינען האָבען דורכגעפיהרט אַ פלעבי־סציט ביי דער בעפעלקערונג, וועלכע איז אונרוהיג צוליב די פערשידענע פּראָיעקטען וועגען העכערען דאָס דירה-געלד. די לאָקאַטאָרען פעראיינען בעזיצען הונדערטער טויזענט אונטערשריפטען אויף די פּראָטעסטען געגען די דאָזיגע פּלענער.

פון זייער זייט האָבען די לאָקאַטאָרען פער־אייבען פאָרגעשלאָגען אַ פּראָיעקט צו שאַפען מיט־לען אויף בוי-צוועקען. די מיטלען זאָלען זיך צו־זאַמענשטעלען אויף פאָלגענדען אופן: אין פערלויף פון 2 יאָהר זאָל יעדער לאָקאַטאָר אין שטאָט אייב־צאָהלען אויפ׳ן בוי-פאָנד פופציג זל, פו קאַ שטוב אַ דאָרפישער לאָקאַטאָר 25 זל, פון אַ שטוב. פון דער דאָזיגער קוועלע זאָל געשאַפען ווערען 125 מי־ליאָן זל. אַ יאָהר און פערלויף פון צווי יאָהר זאָ־לען די ווירטסלייט צאָהלען פאַר׳ן בוי-פאָנד 15 פּראָצענט פון זייערע הכנסות. פון דעם וועט איינ־פליסען 194 מיליאָן זל. 2 יאָהר זאָל די רעגירונג אַסיגנירען צו 150 מיליאָן זל. אַזוי אַרום וועט זיך אין פערלויף פון 2 יאָהר שאַפען אַ בוי-פאָנד פון דריי פערטעל מיליאַרד זלאָטעס.

אמעריקאנער ארבייט-אינסטיטוט

רופט א וועלט-קאנפערענץ צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט

ניו-יאָרק, 20. (ספּ. טעל.) עס האָט זיך פער־ענדיגט די קאָנפערענץ פון אַרבייט-אינסטיטוט פאַר אַמעריקאַ. די צייטונגען דרוקען בעריכטען וועגען די בעשלוסען פון דעם אַרבייט-אינסטיטוט אונטער די קעפּ: „ס. אָ. ס. ראַטעוועט די וועלט! עס שפּאַנט די אַרבייטסלאָזיגקייט!“

אין דער קאָנפערענץ פון אַרבייט-אינסטיטוט האָבען אָנטייל גענומען די בעסטע קענער פון אַר־בייטס-מאַרגען, די קאָנפערענץ האָט געדויערט דריי טעג. אַלע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט אין איין קול אַז די אַרבייטסלאָזיגקייט שפּאַנט מיט ריזען-שריט „די וועלט איז אין סכנה, זי מוז געראַטעוועט ווערען!“.

דער אַמעריקאַנער אַרבייט-אינסטיטוט האָט פעסטגעשטעלט אַז די מיטלען פון די אַמעריקאַנער הילפס-אָרגאַניזאַציעס האָבען זיך שוין אויסגעשעפּט די אַרבייטסלאָזע קענען מעהר פון זיי נישט בעקו־מען קיין שטיצע. אויב אַמעריקא וועט נישט ענדערן ראַדיקאַל איהר בעציהונג צו די אַרבייטסלאָזע, אויב עס וועלען נישט געשאַפען ווערען תיכף פאָנ־דען פון וועלכע די אַרבייטסלאָזע זאָלען געשטיצט ווערען, דראָהט אַ געפאַהר, די מאַסען וועלען גע־וויס ראַדיקאַליזירט ווערען, און מען וועט שוין דעמאָלט גאָרנישט קענען ראַטעווען.

דער אַמעריקאַנער אַרבייט-אינסטיטוט לייגט פאָר תיכף צונויפצורופען אַן אַלוועלטליכע קאָנ־פערענץ צו בעהאַנדלען די פראַגע וועגען קאַמף מיט דער אַרבייטסלאָזיגקייט און ווי אַזוי גובר צו זיין די רעוואָלוציאָנערע אַגיטאַציע צווישען די אַרבייטער.

דער אַרבייט-אינסטיטוט זאָגט אין זיין רעזאָ־לוציע אַז עס איז פאָראויסגעזעהען דאָס אין משך פון הערבסט און אָנקומענדיגען ווינטער זאָל די אַרבייטסלאָזיגקייט נאָך פערשטאַרקט ווערען.

40 ראדיקאלע פערראטען הערִיאָ

פּאַריז, 20. (ספּ. טעל.) בעת דער אָפּ־שטימונג איבער׳ן געזעץ וועגען בויען נייע קרייס־שיפען האָבען 40 ראַדיקאַלען (הערִיאָס גרופּע) גע־שטימט צוזאַמען מיט די סאָציאַליסטען געגען געזעץ. נאָך דער זיצונג האָט הערִיאָ דערקלערט, אַז איהם בלייבט נישט קיין אנדער אויסוועג, ווי זיך אָנצו־געבען אין דעמיסיע אלס פּראָטעסט פון דער פּאַרטיי. הערִיאָ׳ס פריינד בעמיהען זיך, אַז ער זאָל צוריק־ציהען זיין בעשלוס.

הזכרה.

היינט, זונטאָג, דעם 21-טן יוני 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג קומט פאָר אויפ׳ן בית החיים אַ הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה נאָך אונזער אונפער־געסליכען מאַן און פאָטער

אברהם משה
לייזעראוויטש ז״ל.

צו וועלכער אַלע קרובים, פריינד און בעקאַנטע ווערען געבעטען צו קומען.

די פאמיליע.

3567

אַן׳אָרט צו שלאָפען

פאַר 2 אַנשטענדיגע יונ־געלייט, איז אָפּצוגעבען. 14 פּאָמאָרסקאַ 14 אויפן הויף, 2.שט. לאַסקי.

דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע האַמבורסקי צוליב׳ן טויט פון בעקאַנטען בן-עיר, לאָדזער עסקן

נ״ע עמנואל האמבורסקי

גרינדער און רעדאַקטאָר פון „לאָדזער טאָגעבלאַט“ דריק איך אויס מיין איניגסטען מיטגעפיהל.

ח. ד. שימשעוויטש

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער ג. קונדשאַפט, אַז פון היינטיגען טאָג אָן איז אין מיין רעסטאָראַן דער פּרייז פון

אַנשטאַדט׳ס, פילזנער ביר

אַ גלאָז 0.20 15 גראָשען
„ „ 0.25 20 גר.

מיט אכטונג

אלי מרדכי סאַוויצקי

רעסטאראַן-אינהאבער

21 בזשעזשינער 21.

8499

איטאליען זאל איבערנעהמען דעם מאנדאט

איבער א"י, עבר-הירדן און סיריען

מאנדאט-קאמיסיע האט פערענדיגט די דיסקוסיע איבער די בריטישע מאנדאט-טעריטאריעס

ג ע נ ף, 20. (יט"א טעלעגראפיש). די מאנדאט-קאמיסיע האט פארטגעזעצט די דיסקוסיע איבערן יעהרליכען א"י-בעריכט.

עס זענען ארומגערעדט געווארען די פארשלאגען וואס פערפליכטען בירגערשאפט און נאטוראליזאציע.

די ענגלישע פארשטייער האבען געגעבען צוגאב-אינפארמאציעס.

די בריטישע פארשטייער האבען אינפארמירט וועגען דער שאפונג פון דעם לאנדווירטשאפטליכען ראט, אין וועלכען ס'גייען אריין רעפרעזענטאנטען פון אראבישע, יודישע און דייטשע לאנדווירטען.

די אויפגאבע פון ראט וועט זיין צו אויסארבייטען א פראגראם פאר לאנד-פארשונג.

ג ע נ ף, 20. (יט"א טעלעגראפיש). ווי אונזער קארעספאנדענט דערוויסט זיך, האט די איטאליענישע דעלעגאציע ביים פעלקער-בונד בדעה פארצושטעלען א פלאן וועגען איבערנעהמען ביים פעלקער-בונד די אונמיטעלבארע פערוואלטונג איבער ארץ-ישראל, עבר-הירדן, און סיריען.

מיט דעם דאזיגען פלאן האט איטאליען בדעה געגענווירקען דער עווענטועלער אפשאפונג פון דער קאטעגאריע „א"-פון מאנדאט-סיסטעם. וואס ווערט איצט דיסקוטירט אין דער מאנדאט-קאמיסיע.

ווי מ'דערוויסט זיך, וועט מען אין די וואטיקאן קרייזען שטיצען דעם דאזיגען פלאן.

ג ע נ ף, 20. (יט"א טעלעגראפיש). ווי ס'ווערט מיטגעטיילט זענען די וואטיקאן-קרייזען געגייגט מסכים צו זיין צום פארשלאג וועגען בעשטימען א קאמיסיע פאר די הייליגע מקומות אין א"י.

די בעווארענישען דערביי זענען, אז אין דער קאמיסיע זאלען אריין פארשטייער פון איטאליען, פראנקרייך, ענגלאנד און דייטשלאנד,

ג ע נ ף, 20. (יט"א טעלעגראפיש). די מאנדאט-קאמיסיע האט פערענדיגט די דיסקוסיע איבער דער פראגע פון די בריטישע מאנדאט-טעריטאריעס.

ווי אונזער קארעספאנדענט דערוויסט זיך, וועט די מאנדאט-קאמיסיע אויסארבייטען איהרע עמפעהלונגען אין דער א"י-פראגע סוף קומענדע וואך. די עמפעהלונגען וועלען פערעפענטליכט ווערען אין סעפטעמבער היי-יאהר.

כאלופניקעס און זייערע געהילפען

דארפען פערזיכערט ווערען אין דער קראנקען-קאסע

ו ו א ר ש א, 20 (טעלעפאניש) אין קראקא איז טעטיג אנ'אונטערנעמער, וואס בעשעפטיגט א גרעסערע צאהל כאלופניקעס זיי האבען געפאדערט, אז ער זאל זיי פערזיכערען אין דער קר. קאסע. דער ענין איז אדורך עטליכע אינסטאנצען און איז נעכטען בעטראכט געווארען אין העכסטען אדמיניסטראטיווען טריבונאל.

דער אורטייל וועלכער האט א וויכטיגע פרינציפיעלע בעדייטונג איז געפאלען לטובת די כאלופניקעס. דער אדמיניסטראטיווער טריבונאל האט גע'פסקענט, אז דער אונטערנעהמער וועלכער בעשעפטיגט די כאלופניקעס מוז זיי און זייערע געהילפען פערזיכערען אין דער קראנקען-קאסע.

געבילדעט די נייע רעגירונג אין עסטרייך

ו י ע ן 20 (טאו) נאכדעם ווי דר. זאיפעל האט זיך אפגעזאגט צוזאמענצושטעלען די רעגירונג האט דער בונדעס-פרעזידענט מיקלאס איבערגעגעבען די מיסיע דעם קריסטליך-סאציאלען דעפוטאט ד"ר בורעס, לאנדעס הויפטמאן פון אויבער-עסטרייך.

שבת ביינאכט איז דער קאבינעט צוזאמענגעשטעלט געווארען: קאנצלער — ד"ר בורעש, וויצע-קאנצלער און אויסערן-מיניסטער — דר. שאבער אינערן — ד"ר ווינקלער, עפענטליכע ארבייטען און פערוואלטונג ד"ר רעש, קריגסמיניסטער — וואגויען, ארבייטס דעלפוס, בילדונג — טשערמאק, פינאנצען — דר, האידריך הענדעל, האנדעל און יוסטיץ — שירף.

דער בונדעס-פרעזידענט האט די קאבינעט-ליסטע בעשטעטיגט.

סאוויעט-רוסלאנד לאדעט איין פויל. סטודענטען אויף פראקטיק

ו א ר ש א, 20. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער רעקטאר פון ווארשאווער פאליטעכניקום האט בעקומען א ווענדונג פון דער סאוויעטישער אמבאסאדע ארויסצושיקען קיין סאוו.-רוסלאנד 150 סטודענטען אויף פראקטיק. די סטודענטען זאלען בעקומען בעצאהלט פאר דער צייט, וואס זיי וועלען ארבייטען אויף פראקטיק און אויף רייזע-הוצאות.

ס'געהען ארום קלאנגען, אז די רעגירונג וועט די רייזע נישט דערלויבען.

פערענדיגט דעם פראיעקט פון א איינהייטליכן שטראף-קאדעקס

ו א ר ש א, 20 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די ספעציעלע קאדיפיקאציע-קאמיסיע וואס ארבייט זייט 11 יאהר איבער אנ'איינהייטליכען שטראף-קאדעקס האט פערענדיגט איהר ארבייט. דער געזעץ-פראיעקט וועט זיך געפינען אויפן סדר-היום פון דער סיים-סעסיע אין הערבסט.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 21 יוני

10,00 טראנסמיסיע פון א גאטעס-דינסט. 12,05 צייט-סיגנאל, 12,15 טאג-פראגראם 1,10 גראמאפאן-מוזיק. 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 1,40 מוזיק פון ווארשא, 3,00 הפסקה. 4,00 טראנסמיסיע פון לאדזער פילהארמאניע. 4,20 לאדזער פאסט-קעסטעל, 4,40 מוזיק פון ווארשא, 5,10 פראגראם פאר קינדער, 5,30 פארטראג. 5,40 גראמאפאן-מוזיק. 7,00 פאפולערער קאנצערט. 7,20 פערשידענעס. 7,40 טאג-פראגראם 7,55 פאסט-קעסטעל. 8,00 קאמוניקאטען' 8,15 פארטראג. 10,00 פאפולערער קאנצערט. 10.15 פעליעטאן 10,50 סאליסטען-קאנצערט. 12.00. קאמוניקאטען.

גאל, נירען און בלאזען-שטיין-קראנקע

זאווי מענשען, וואס ליידען פון איבערמעסיגער הארן-זויער-בילדונג און גיכט-אנפאלען, רעגולירען זייער דארם-פעררייכטונג דורכ'ן געברויך פון נאטירליכען ביטערוואסער

Franciszka Józefa

צו בעקומען אין אלע שטייקען און מקלאר-געשעפטען.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6,

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

פערהיטונגס-שטעל אונטער דער ליטונג פון א ד"ר-ספעצ. פון 9 אוו. ביז 3 ביינאכט

נאכט-פאגאטאוויע לינת הצדק

•• פארק ••
העלענאוו

היינט, זונטאג, דעם 21-טען יוני, 3 נאכמיטאג
— קומט פאר לטובת דער —
נאכט-פאגאטאוויע „לינת הצדק"

א גראנדיעזע גארטען-פערווילונג

פערבונדען מיט א גאנצער רייהע איבערראשענדע אטראקציעס

פאנטאמע לאטעריע | פאנטאווע ווערט- פולע פאנטען. — | 2 ארקעסטערס | אייגענער כשר'ער בופעט

גליק-ראד • עלעקטרישע אילומינאציע • בלומען-שלאכט • פייערווערק • ניאגארא-וואסער-פאל

איינגאנג 1.50 זל. שול-יוגענד 50 גר.

Tow. Akc. Sukc. K. ANSTADTA

w Łodzi, Pomorska 34/36

„Jasne Wyborowe"
Monachijskie
Bawarskie
Ciemne słodkie

טרינקען די אונאיבער-שטייגבארע ביר מיט זייער גוטקייט

קענער און פיינשמעקער

פענסיאנאט פאר קינדער

אין קאלי

טראמוויי-סטאציע ביים שאסעי זגערוש-קאנסטאנטין אין א הערליכער טרוקענער געגענד אין דער ווילע פון ה' גאלדבערג, זארגפעלטיגע אויפזיכט. קינדער ווערען אנגענומען פון 5 יאהר. אינפארמאציעס אויפ'ן ארט. טעל. 127-98, אדער אין דער שול-קאנצעלאריע פון ה' גאלדבערג אל. 1 מאי 16.

וויכטיג פאר שאכטעלמאכער און שוסטער-צודאטען-געוועלבער

איך בעווייז א גרויסען אויסוואהל פון ווייסע, ברוינע און רייג.שליפ דעקעל

ווי אויך פאר פאסט-פאקעטען אינגלענדישע און אויסלענדישע צו קאנקורענץ-פרייזע

Hurtowy Skład Papieru i Tektury
J. M. LIPIŃSKI
Łódź, ul. Zachodnia 59.
telefon 171-13

100% געזיכערטע פראזערוואטיוון!

Ultra

Gum . . . . ?!

גיבן איך די מעגליכקייט צו איבערצייגען זיך וועגן דער אויסגעצייכנטקייט פון די פראזערוואטיוון „ULTRA"

דעם 25 ר. ח. וועט זיך בעווייזען אנ'אנאנס און דעם אכטעבען דעמואלפען וועלען די בעטרעפענדע לאגערן אייך ארויסגעבן 1 פראזערוואטיווע „ULTRA", בחנם!

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו

צאהלט די העכסטע פרייזען

א.ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

7-mio klasowa szkoła i freblówka

בית-ספר וגן-ילדים

I. KACENELSONA

Kilińskiego 120 (przy Głównej–ביי גלובנא)

די ליטונג פון דער שולע מאכט בעקאנט, דאס נייע שילער (יונגלעך און מיידלעך) פון 4 ביז 8 יאהר ווערען אנגענומען.

די איינשרייבונגען קומען פאר טעגליך אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.

די יעניגע, וועלכע ס'קומט געלד פון דער פירמע

ה. י. ווישליצקי

און זענען פערזיכערט אויפ'ן הויז פיעטריקאווער 83, ווערען געבעטען צו קומען צו ד. פוקס זשעלאנא 17, טעגליך פון 4 ביז 5 נאכמ. און זיך צו פעראייניגען, כדי ארויסצושטעלען דאס הויז אויף ליציטאציע.

Dr. med. J. Lubicz

כירורג-ארטאפעד

האט זיך איבערגעצויגען פון גראנסקא 28 אויף פאלודניאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וועקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2,30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

אפגעלייגט „טשוויטשעניעס"

פאר רעזערוויסטען-זעלנער פון פיעכאטע און ארטילעריע

די אינפארמאציע-אפטיילונג ביים ד. א. ק. 4 טיילט מיט:

אויף דער צייט פון די פעלד-ארבייטען האט די מיליטער מאכט פעראָרדענט פאלגענדע ענדערונ-גען אין רופען די רעזערוו-זעלנער אויף די היי-יאהריגע „טשוויטשעניעס" —

1) די רעזערוו-פיעכאטע-זעלנער, וואס זענען גערופען אויפ'ן 12 יוני, און 6 יולי, ווערען די טשוויטשעניעס אפגעלייגט אויפ'ן 21 סעפטעמבער ה.י.

די רעזערוויסטען-קאוואלעריסטען, וואס זענען גערופען אויפ'ן 6 יולי – אויף 28 סעפטעמבער.

פאר די דאזיגע קאטעגאריעס רעזערוו-זעל-נער (פונקט 1 און 2) האט שוין די פ.ק.א.י. פונאנ-דערגעשיקט נייע „קארטי פאוואלאניעס", און די אלטע קארטען וועלען, ביים איבערגעבען די נייע, צוריקגעצויגען ווערען.

חוץ דעם איז אין די כלערליי מינים מילי-טער, מיט'ן אויסנאהם פון פערבינדונגס, פיאנער-סיק, ארטילעריע און פלאט, דער טערמין פון די „טשוויטשעניעס" פערקירצט געווארען ביז אויף 4 וואכען.

פון האנדעלס-געריכט

די פירמע עמיל וויצקע, קאפערניקא 36 האט בעקומען פון געריכט 3 מאל פערלענגערט די צאהלונגען. דעם 19 סעפטעמבער האט דאס האנדעלס-געריכט ערקלערט דער זעלבער פירמע באנקראט. איצט איז ארייגעקומען אין האנדעלס-געריכט א בקשה צו בעשטעטיגען א פערבאנד פון קרעדיטארען פון דער באנקראטירטער פירמע.

* * *

דאס געריכט האט נעכטען פראלאנגירט אויף 3 חדשים די צאהלונגען פון דער דרוקעריי וואלף שווייצער (פיעטרקאווער 114). אלס געריכטס-אויפזיכטער איז בעשטימט ארנאלד עטינגער.

* * *

די פירמע חיים ווייגטרויב, (נאוואמיעסקא 19), איז בשעתו ערקלערט געווארען באנקראט און איינגעזעצט געווארען אין ארעסט. שפעטער האט ווייגטרויב בעקומען א גלייט און איז איצט צוגעטרעטען זיך אויסצוגלייכען מיט די קרעדי-טארען. אויף א פערזאמלונג פון די קרעדיטא-רען האט ה. פארגעלעגט צו בעצאהלען 10 פראצענט אין 2 ראטעס. די מעהרהייט האט דעם אפ-מאך בעשטעטיגט. אויף דער נאהענסטער זיצונג פון האנדעלס-געריכט וועט דער אפמאך בעטראכט ווערען.

* * *

עס זענען אויך אויף 3 חדשים פראלאנגירט די צאהלונגען פון דער פירמע „אפרעטור און פארבעריי פון לודוויק קייזערברעכט".

באר נישט געכאפט די באנדיטען

וואס האבען בערויבט דעם קאסירער פון דער „קאראלעווסקא מאנופאקטורא"

(א) פון מאסגעבענדע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אז לעת עתה האט נאך די אויספארשונגס-מאכט נישט געכאפט קיין איינעם פון די באנדי-טען, וועלכע האבען געמאכט דעם דרייסטען אנ-פאל אויפ'ן קאסירער פון דער „קאראלעווסקא מאנופאקטורא", ה' מיכעל. אויך זענען פון ערגיץ אנדערש דערוויייל נישט אנגעקומען קיין ידיעות וועגען פערהאלטען די פערברעכער.

בלויז איין פערהאלטענער שאפער פלאנטערט זיך אין זיינע תשובות און קאן נישט דערווייזען זיין אליבי.

מ'הערט נישט אויף צו זוכען די באנדיטען טאג ווי-נאכט.

„ווער דארף צאהלען?"

א קשיא, אויף וועלכער דער רעוואלווער דארף געבען א תירוץ

(2) אויף זגערזשער 39|37 אין דעם רעס-טאראן פון אננא זאלעסקא איז נעכטען אויסגע-בראכען א שטרייט „ווער עס דארף צאהלען", צווישען א „ציוויל" קאראל מאיעווסקי און א פא-ליציאנט, וואס זענען משמעות ביידע געווען אונ-טערן גלעזעל.

א ווארט פאר א ווארט, א קלוק פאר א קלוק און – דער פאליציאנט האט ארויסגעכאפט דעם רעוואלווער און 6 מאל אויסגעשאסען אין דער לופט.

איז געווארען לעבעדיג, מען האט געמאכט א פראטאקאל, און ביני לביני האט אנ'עדות זא-גער, א געוויסער זיגמונט באראווסקי געוואלט צולקחנ'ען דעם פאליציאנטס רעוואלווער, אבער ס'איז איהם נישט געראטען.

אפגעטון גרויסע אפערעס און אנטלאפען

(—) די פאליציי זוכט די שותפים: אדאלף האלק, וויקטאר שטשעלטשיק און יאן שווירגעל, וועלכע האבען געפיהרט א מאנופאקטור-געשעפט אויף מאניושקי 5 און אויף דער זעלבער פירמע האבען די שותפים געלאזט אין פערקעהר אויף גרויסע סומען פאלשע וועקסלען און האבען אויך אויפגעקלעבט פאלשע עטיקעטען פון ענגלישע פירמעס אויף פערשידענע רעשטען פון שלעכטע קוואליטעטען סחורות.

איצט ווען מען האט זיך ארומגעזעהען אויף דער אפערע, האבען די אפעריסטען שוין בעוויזען נעלם צו ווערען. די געליטענע, אין א גרויסע צאהל, פערפאלגען זיי.

נקמה, אלס פראטעסט

פערברענט סחורות מיט זאלץ-וואסער

(2) דאס שטאטישע געריכט האט נעכטען פערמשפט מענדעל בוימעלצווייגען אויף 3 חדשים טורמע דערפאר, וואס דעם 16 אפריל האט ער אויסגעהאקט א שויב אין דער פארטער-וואוינונג פון דעם שניידער-מייסטער יצחק ציגלער, און אריינגעגאסען אין צימער זאלץ-וואסער, מיט וועל-כען ער האט פערברענט די שטאפען, וואס זענען בעת מעשה געלעגען אויפ'ן טיש.

געטון האט ער עס אלס נקמה-דערפאר, ווייל ציגלער האט ארייננענומען א געזעלען נישט פון פראפעסיאנעלען פעראיין.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער

אלעע 1-טער מאי 2. געוו. ענגלישער זאל (פריש רעמאנטירט).

דירעקטאר: דוד צעלמייסטער.

לעצטע גאסטשפילען פון דוד הערמאן-טעאטער

מיט'ן אנטייל פון פרעמיער פון דער ווילנער טרופע **יוסף קאמען**

היינט, זונטאג, דעם 21-טען יוני, 9 א זייגער אווענד

„דער נסיון"

דראמאטישע לעגענדע אין 3 אקטען

— פון יעקב פרעגער. —

פערזאנען:

ליבל שנײדער — — ראסאוו יחיאל
חנה לאה, זיין ווייב — קאהאן באשע
דוד'ל, זייער זוהן — — בירנבוים דוד
ר' שלום פרנס — — מעסינגער מיכאל
ר' מאטעל — — — הירשפעלד זלמן
ערשטער יוד — — — ווילבער יחיאל
צווייטער יוד — — —
דיקע יורענע — — בת שבע

דער שורה — — — קורלענדער יעקב
דילי, זיין טאכטער — — פעניג דינה
באבע, דעם שורה'ס מוטער נערה רבקה
יאן (אשמדאי (בדחן) קאמען יוסף
1-טער פויער — — — אולרייך דוד
2-טער פויער — — —
יודען, מיידלעך, היידאמאקעס, פויערים.

פרייזען זענען פון 50 גר. ביז 1,50 זל.

ס'בעטייליגען זיך: געוועזענע מיטגלידער פון דער ווילנער טרופע – אולרייך דוד, בירנבוים דוד, הירשפעלד זלמן, מעסינגער מיכאל, קעניג דינה, קורלענדער יעקב מיט דעם פרעמיער יוסף קאמען בראש, ווי אויך נערה רבקה, יחיאל ראסאוו, בת-שבע.

אינסצעניזאציע און רעזשי: דוד הערמאן. אדמינ. לייטער: א. גאריעלאוו.

בילעטען צו בעקומען אין קאנדיטאריי פון ה' ראשגאלד (פיעטריקאווער 38) און א גאנצען טאג אין דער קאסע פון טעאטער.

א שוואכע טראנזאקציע

פאר א שטיקעל סחורה — 4 חדשים

(2) דעם 31 מערץ איז צום סוחר ישעיה גאלדבערג געקומען און געוועלב יוזעפא רושקאוו-סקא און מיעטשיסלאוו כאינאצקי. דיגגענדיג זיך וועגען פרייז, האבען זיי ביני-לביני „אונטערגע-הוילען" א שטיקעל סחורה פאר 150 זל. אין א צייט שפעטער האט מען זיי געכאפט און צוגעצוי-גען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

נעכטען האט מען געמשפט כאינאצקי'ן און ער האט בעקומען 4 חדשים זיצען, אלס בעשול-דיגטער אין 2 זאכען: אין גנבה און שטעלען א ווידערשטאנד דער מאכט.

מיט א צושמעטערטען קאפ

געפונען אויף די באהן-שינעם

(2) נעכטען האט מען אויף דער באהן-ליניע אונטער פאביאניץ געפונען ליגען א טויטען יונגער-מאן מיט א צושמעטערטען קאפ. ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, איז דער דער'הרג'עטער, דער 20-יאהריגער איינוואוינער פון דארף יוטשקאוויצע, גמינע ווידזעוו, מיעטשיסלאוו מאנטשאק. פאליציי וויל דערגיין, צי איז דא געשעהן א פאל פון מארד צי זעלבסטמארד ?

היינט — גארטען-פערוויילונג

לטובת „לינת הצדק"

די נאכט-פאגאטאוויע ביי לינת הצדק ארדענט איין היינט 3 א זייגער נאכמיטאג אין העלענאוו א גראנדיעזע גארטען-פערוויילונג פון וועלכער די הכנסה איז בעשטימט צו ראטעווען די אינסטיטוציע פון דער שווערער מאטעריעלער לאגע.

די טעטיגקייט פון דער אינסטיטוציע איז גענוג גוט בעקאנט ביי אונז אין שטאט און ס'איז הערי-בער קיין ספק נישט, אז די אונטערנעהמונג וועט געשטיצט ווערען דורך אלע קרייזען פון דער לאד-זשער יודישער בעפעלקערונג.

ליקווידירט א געהיימע קנייפע

(2) אויפ'ן יסוד פון אנ'אנאנימען בריף האט די פינאנץ-מאכט פעראָרדענט א רעוויזיע אין דער פריוואט-וואוינונג פון פיאטר סקאווראנסקי, אויף הייזלער-גאס 31. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז אין דער וואוינונג זענען אלע נאכט פארגעקומען די ריכטיגע „חגיגא'ס" מיט כל טוב...

מען האט געמאכט א פראטאקאל.

ביי די „ווילנער טרופע"

(אנפ. מ. מזאה) אין שטאט-טעאטער

יודזשען אניעלס „שווארצע געפא" מיט מרים ארלעסקא און יעקב ווייסליץ אין די הויפט-ראלען ווערט געשפילט נאר נאך 2 מאל: היינט, זונטאג און מארגען מאנטאג.

דינסטאג און מיטוואך – ערשטע אויפטריטען פון א. סאמבערג. דינסטאג ווערט געשפילט שעק-ספירס אומשטערבליכע ווערק – „שיילאק". מיט א. סאמבערג אלס שיילאק, וואס איז היינט צו טאג אנערקענט געווארען אלס איינער פון די גרעסטע פערקערפערער פון דער ראל. מיטוואך – י. ל. פרץ'ס „ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק" מיט א. סאמבערג אלס לץ.

די נאהנטסטע פרעמיערע „די ברויטמיל" (טויבער פון דוד בערגעלסאן ניי אינטערפרעטירט הן רעזשיסעריש דורך יעקב ראטבוים הן דעקארא-טיוו פראיעקטירט דורך אנדזשיי פראנאשקא אין די הויפט-ראלען: מרים ארלעסקא, יעקב ווייסליץ, שמואל לאנדוי, שמחה נאטאן, א. אנד.

פון דוד הערמאן-טעאטער

היינט – יעקב פרעגערס „נסיון" וועלכער ווערט אויפגענומען מיט רויטיקע אפלאדיסמענטען א דאנק דאס גלענצענדיגע שפיל פון די שוי-שפי-לער מיט יוסף קאמען בראש.

אויף דער נעכטיגער פארשטעלונג פון „נסיון" איז אנוועזענד געווען דער מחבר ה' יעקב פרעגער וועלכער איז אויפגענומען געווארען זעהר הארציג מיט אפלאדיסמענטען דורכן פערזאמעלטען עולם.

מארגען – דער „נסיון".

צי וועט שוין אמאל נעמען א סוף צו דער הפקרות און זעלבסטהערשונג אין פעראיין פון פלייש-הורטאוניקעס?

וועגען די מעשים-טובים און מיסארדענונג אין פעראיין פון פלייש-הורטאוניקעס איז שוין נישט איינמאל געשריבען געווארען אין דער לאד-זער יודישער פרעסע. לעצטענס איז שוין אבער דערגאנגען צו אזא מין הפקרות, אז עס ...ינגט מיך אלס איינעם פון די אקטיוועסטע פעראיינס-מיט-גלידער און לאנג-יעהריגער פעראיינס-פארזיצער זיך ווענדען עפענטליך צום כלל הורטאוניקעס און צו דער גאנצער עפענטליכער מיינונג.

אין יעדען פעראיין און געזעל... ...ע אינ-סטיטוציע, האבען די מיטגלידער דאס רעכט צו קאנטראלירען די טעטיגקייט פון דער פערוואלטונג און דעצידירען וועגען אלע פעראיינס – פראגען. גאנץ אנדערש איז אבער ביי אונז, נישט די אל-געמיינע מיטגלידער-מאסע, אפילו דער רוב פון די פערוואלטונגס-מיטגלידער, האבען אזא רעכט נישט. דער איצטיגער פארזיצער ה' יהודה יוסף אדלער, האט זיך צוגעקליבען א קליקע פון א געזעלשאפטליך-אפגעשטאנענעם עלעמענט און טוט וואס זיין הארץ גלוסט. קיין גענעראל-פערזאמלונג איז שוין נישט פארגעקומען א פאר יאהר, און טאמער פערלאנגען עס די מיטגלידער, מאכט מען פון זיי חוזק און מיט פערשידענע מיטלען דער-לאזט מען נישט דערצו. אין אונזער פעראיין פליסט אריין יאהר-יעהרליך שווערע טויזענדער זלאטעס, די מיטגלידער ווייסען אבער נישט וואו דאס געלד קומט אהין און דער פרעזעס מיט זיין קליקע טראכ-טען גארנישט וועגען אפגעבען אמאל א בעריכט, וואו דאס געלד קומט אהין. ביז די פרעזעסור פון ה' אדלער, איז ביי א קלענערן בייטראג שטענ-דיג געווען געלד אין פעראיין, איצט איז דערביי-טראג פאר פיר-פאכט געווארען און קיין מאל איז קיין פרוטה נישטא.

אויפ'ן חשבון פון פעראיין און אויף די פליי-צעס פון די מיטגלידער מאכט מען פערשידענע קאמבינאציעס צו אייגענעם נוצען און ס'איז לית דין ולית דיין. הפקר פיעטרושקע. יעדע האנ-דעלס-בראנזשע בפרט אונזערע, וואס אונטערליגט אנ־עפענטליכע קאנטראל, האט אויסצושטעהן צרות מיט שטייערן. איז געקומען דער פרעזעס און גע-ווארען א מלאך-הגואל. אויפגעגעבען פערשידענע נייע פלענער, נייע פאזשאנדקעס, די מיטגלידער וועט אבער פון דער נחמה ארויסגעהן די נשמה.

ס'וואלט פערנומען גאנצע צייטונגס-עמודים, ווען מ'זאל די אלע פאקטען אויסרעכנען. ס'איז אבער א חרפה פאר דער עפענטליכקייט צו דער-צעהלען. ווי זאגט א רוסיש שפריכווארט: „וויט... ס'וואלט נישט געווען מיין צרה, וואלט ... זיך אויך געפרעהט". זאל אבער כאטש איין פאקט דינען אלס ביישפיל:

אין פאריז קומט פאר א קאלאניאל-אויסשטעל-לונג. דער פרעזעס מיט זיין קליקע וויל זיך דורכ-פאהרען אין פאריז, אבער נישט פאר אייגען געלט. געפינט מען אנ'עצה. אהן דעם וויסען און הסכמה פון דער מיטגלידער-מאסע, בעשליסט מען צו פאה-רען אויפ'ן פעראיינס-חשבון און כדי צו פערשטומ-לען די מוחות פון די מיטגלידער, לייגט מען אריין די טומאה אין דער יראה און מ'שראבט אויס א בלאף, אז מ'פאהרט כלומרשט צום פראנצויזישען האנדעלס-אטאשע וועגען פלייש-עקספארט קיין פראנקרייך. דערביי איז מען אזוי ראפינירט און חוצפה'דיג און מ'שעהמט זיך נישט צו מאכען אנ'-אמת'ן אמעריקאנער בלאף-רעקלאמע אין די צייי-טונגען און דער „לאדזער טאגעבלאט" דרוקט אפילו די פאטאגראפיע פון דער דעלעגאציע. און די גאנ-צע מעשה הויבט זיך גאר... אן. לאדזער הורט-טאווניקעס און צווישען זיי דער שרייבער פון די שורות, האבען שוין איינמאל געמאכט פרובען און „אונטערהאנדלונגען" ביים האנדעלס-אטאשע וועגען פלייש-עקספארט. ס'איז אבער אונמעגליך צוליב פערשידענע טעכנישע סיבות, די קליקע האט דאס פון גאנץ גוט געוואוסט. כדאי צו בעמערקען, אז די מיטגלידער פון דער דעלעגאציע זענען אזעלכע געזעשאפטליכע בעגרעניצטע מענשען, וואס זיי קע-נען צומאל אפילו גוט יודיש נישט רעדען, בפרט אונטערהאנדלען מיט'ן פראנצויזישען האנדעלס-אטא-שע. מ'איז געקומען צוריק און דער גאנצער שווינ-דעל האט זיך ארויסגעוויזען פון אויבען אויף.

אנשטאט א בעריכט פון „אונטערהאנדלונגען" אין קלובען פון פלייש-עקספארט קיין פראנקרייך, האט בען זיי דערצעהלט נסים ונפלאות פון פאריז, ווי אזוי 6 טראמוואיען געהען אין דער ברייט און באך, אזעלכע בבא מעשות. און דאס האט אבער געקאסט דעם פעראיין העכער צוויי טויזענד זל. צי וואלט נישט גלייכער געווען דאס געלד פער-טיילען צווישען די פעראָרימטע קצבים, וואס פער-ווארפען דעם פעראיין מיט בריף און האבען אויף שבועות א גראשען נישט געקריגען ?

איך ווענדע זיך דורך דעם וועג צו אלע פלייש-הורטאווניקעס אין לאדז, זיי זאלען א סוף מאכען צו דער הפקרות. רופען א פעראיינס-פערזאמלונג און פערטרייבען דעם סאמאדערזשעץ — העם פרע-זעס מיט זיין קליקע. זאל שוין אמאל נעהמען א סוף צו דער הפקרות ביי אונז אין פעראיין.

3554 **א. אייזען.**

צוטרוי דעם מאַגיסטראַט

אונצוטרוי דעם וויצע־פּרעזידענט ד״ר וויעלינסקי

ווייטערדיגער בעריכט פון דער שטורמישער נאַכט־זיצונג אין לאָדזער שטאָט־ראַט

אין פרייטאָגדיגען נומער פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ האָבען מיר שוין בקיצור איבערגעגעבען דעם אינהאַלט פון דער שטורמישער זיצונג אין שטאָט־ראַט, וועלכע האָט געדויערט ביז 4 פאַרטאָגס.

אויף דער דאָזיגער זיצונג האָבען די סאָציאַליסטישע פראַקציעס און בעזונדערס די פ.פ.ס. בעשלאָסען אַ סוף צו מאַכען מיט די רעוועלאַציעס פון ד״ר וויעלינסקי דער אַנגריף איז דעריבער געגאַנגען אויף דער גאַנצער ליניע און האָט זיך נאָך מעהר פערשטאַרקט דעמאָלט ווען ד״ר וויעלינסקי האָט זיך אין אַ צווישענרוף ערלויבט צו בעליידיגען די פ.פ.ס.ישע פּאַרטיי, זאָגענדיג אַז ער איז 33 יאָהר געזעסען אין אַ בלאָטע.

מ׳דאַרף אויך צוגעבען, אַז אַפילו די אָפּאָזיציע אין שטאָט־ראַט האָט דעם ד״ר וויעלינסקי זעהר קנאַפּ געשטיצט, אַ סימן דערצו איז, אַז ביים אָפּשטימען דעם אונצוטרוי־פאָרשלאַג פאַר׳ן וויצע־פּרעזידענט וויעלינסקי האָט איין ראַטמאַן נאָר געשטימט געגען דעם, אַזוי אַז מ׳קען איצט בעהויפּטען, אַז ד״ר וויעלינסקי האָט איצט אין שטאָט־ראַט נישט די צוטרוי פון קיין שום ריכטונג. ביי דער דאָזיגער לאַגע איז שווער צו בעהויפּטען, אַז ד״ר וויעלינסקי וועט זיך ווייטער איינעקשענען און איהם וועט זיך נאָך איינגעבען איינצוהאַלטען דעם אַמט פון וויצע־פּרעזידענט אין לאָדזער מאַגיסטראַט, אויסער... אַז ד״ר וויעלינסקי זאָל האָבען נייע טאַקטישע פאָרוואורפען, מיט וועלכע ער דראָהט די גאַנצע צייט.

דער אנהויב

נאָך דער פּערזענליכער ערקלערונג פון שטאָט־פּרעזידענט זשעמיענצקי האָט גענומען אַ וואָרט ראַטמאַן האַרטמאַן, וועלכער האָט אַלס פאָרזיצענדער פון דער ספּעציעלער אויספאָרשונגס־קאָמיסיע צונויפגערופען נאָך אַ זיצונג, כדי ווייטער אויסצופאָרשען דעם מאַטעריאַל, וועלכען ס׳האָט געגעבען די מאָנטאָגדיגע זיצונג, די ראַטמענער פּייפער און מינצבערג האָבען געהאַלטען, אַז ס׳איז נישט געווען קיין שום רעכט נאָכאַמאָל צונויפצורופען די קאָמיסיע נאָכדעם ווי זי האָט שוין אָפּגעגעבען אַ בעריכט פאַר דער פריהערדיגער שטאָט־ראַט־זיצונג. די איבריגע מיטגלידער פון דער קאָמיסיע האָבען אָבער געהאַלטען, אַז מ׳דאַרף זיך נישט שפּילען אין פאָרמאַליסטיק און זיך בעמיהען אַלץ גענוי אויסצופאָרשען.

די געשיכטע מיט׳ן הויז

אויף דער דערמאָהנטער זיצונג פון דער קאָמיסיע האָט ד״ר וויעלינסקי אונטערגעהאַלטען זיין בעשולדיגונג, אַז לאַווניק קוק האָט איהם פּראָפּאָנירט 70 טויזענד זלאָטעס אַלס שכר פאַר צוהעלפען צו דעם, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל קויפען דאָס הויז אויף קאָשטשושקי 4, וועלכעס איז געמעקלט געוואָרען דורך לאַווניק קוקס אַ שוואָגער. די דאָזיגע פּראָפּאָזיציע האָט לאַווניק קוק געזאָלט מאַכען אין מיטען חודש אַפּריל 1930.

לאַווניק קוק האָט אָבער אויפגעוויזען מיט דאָקומענטען, אַז דער מאַגיסטראַט האָט אונטערהאַנדעלט דאָס הויז אין סעפּטעמבער 1929, ווען ד״ר וויעלינסקי איז געווען אין זאַקאָפּאַנע, דאָס הויז איז פערקויפט געוואָרען דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער דעם 9. פעברואַר 1930, אַזוי אַז אין אַפּריל 1930 האָט שוין לאַווניק קוק נישט געקענט האָבען קיין שום אינטערעס צו מאַכען דעם ד״ר וויעלינסקי, וועלכע ס׳איז פּראָפּאָזיציעס בנוגע דעם הויז.

צוליב די דאָזיגע אומשטענדען האָט די מעהרהייט פון דער קאָמיסיע בעשלאָסען אין דעם דאָזיגען ענין איינגאַנצען צו רעהאַביליטירען דעם לאַווניק קוק, פאַר דעם פאָרשלאַג זענען געווען אַלע סאָציאַליסטען אין דער קאָמיסיע און ראַטמאַן פּאָוורלאַק פון כ.ד. ראַטמאַן פּראַשקער האָט פאָרגעלעגט אַנצונעהמען אַ רעזאָלוציע, אַז ס׳איז כמעט נישט מעגליך, אַז לאַווניק קוק זאָל האָבען געמאַכט אַזאַ פּראָפּאָזיציע דעם ד״ר וויעלינסקי. די ראַטמענער מינצבערג און פּייפער האָבען איינגאַנצען נישט קיין אָנטיילגענומען אין דער זיצונג.

ראַטמאַן פּייפער שטעלט פעסט, אַז דינסטאָג ביינאַכט איז פאָרגעקומען אַ נאַכט־זיצונג פון די סאָציאַליסטישע פראַקציעס, אויף וועלכער ס׳איז בעשטימט געוואָרען די ווייטערדיגע טאַקטיק און צוליב דעם איז צונויפגערופען געוואָרען די אויספאָרשונגס־קאָמיסיע, וועלכע האָט לויט זיין מיינונג נישט מעהר עקזיסטירט. צוליב די נייע אומשטענדען, ערקלערט ראַטמאַן פּייפער, אַזוי ציהט צוריק זיין אונטערשריפט, וועלכע ער האָט געגעבען אויף דעם ערשטען רעהאַביליטאַציע־פּראָטאָקאָל פון דער אויספאָרשונגס־קאָמיסיע פאַר די בעשולדיגטע לאַווניקעס, אַזאַ ערקלערונג גיט אויך אָן ראַטמאַן מינצבערג, אויך ער ציהט צוריק זיין אונטערשריפט

אַ טעות אין די דאַטעס...

ד״ר וויעלינסקי זאָגט, אַז ער האָט שטענדיג געהאַלטען, אַז דער גאַנצער ענין זאָל איבערגעהען אין געריכט, ווייל דער שטאָט־ראַט קען נישט זיין דאָס אָרט, וואו אַלץ זאָל קענען גענוי אויסגעפאָרשט ווערען, ס׳איז מעגליך, אַז ער האָט זיך טועה געווען אין די דאַטעס ווען די פּראָפּאָזיציע וועגען די 70 טויזענד זלאָטעס איז געקומען, יעדענפאַלס איז די שענדליכע פּראָפּאָזיציע, זאָגט ד״ר וויעלינסקי מיר געמאַכט געוואָרען. ווען דער שטאָט־פּרעזידענט וואָלט באַלד פאַראַיאָהרען נאָך איבערגעגעבען דעם ענין צום פּראָקוראָר, וואָלט ער גוט געטון, איבריגענס זאָגט ווייטער ד״ר וו. איז מעגליך, אַז דעמאָלט האָט לאַווניק קוק גאָרנישט געוואוסט, אַז דאָס הויז איז שוין פערקויפט געוואָרען

דער אנגריף געגען ד״ר וויעלינסקי

לאַווניק קוק האַלט אַ לאַנגע רעדע, ער רעדט זעהר רוהיג אָבער שניידיג, ער זאָגט צווישען אַנדערען:

אויף דער פריהערדיגער זיצונג איז ד״ר וויעלינסקי ווי אַן׳אַקטיאָר געקומען אויף דער זיצונג פון שטאָט־ראַט און אַרויסגעצויגען 2 דאָקומענטען וואָס האָבען געזאָלט בעווייזען, אַז איך האָב פאַוואָריזירט אַ היגע בוי־פירמע. דאָס צוזאַמענשטעלען פון די דאָזיגע צוויי דאָקומענטען איז די גרעסטע געמיינהייט, וועלכע מ׳קען זיך נאָר פאָרשטעלען.

לאַווניק קוק בעווייזט דאַן מיט דאַטען און דאָקומענטען, אַז ער איז געווען דער ערשטער, וועלכער האָט איינגעפיהר׳ט, אַז מען זאָל נעהמען פּראָצענטער פון די פאָראויס־געלדער וואָס די בוי־פירמע האָט בעקומען פון מאַגיסטראַט. ס׳איז מעגליך, אַז 4 פּראָצענט וואָס ער האָט געהייסען נעהמען איז צו וועניג, אָבער ער האָט געהאַלטען, אַז דער מאַגיסטראַט דאַרף נישט פערדינען ביי קיין פּראָצענטער, ווייל דאָס געלד איז געלעגען אין דער באַנק, וועלכע האָט אויך נישט מעהר געצאָהלט ווי 4 פּראָצענט, איבריגענס מאַכט די גאַנצע סומע פון די פּראָצענטער אויס נישט מעהר ווי... 75 זלאָטעס 55 גראָשען. ערשט נאָכדעם ווי ד״ר וויעלינסקי האָט געזעהען, אַז ער האָט בעשלאָסען צו נעהמען פּראָצענטער האָט ד״ר וויעלינסקי, וועלכער האָט שוין לויט דער מיינונג פון לאַווניק קוק, שוין דעמאָלט געהאַט ביזוויליגע צילען, געהייסען נעהמען 11 פּראָצענט, לאַווניק קוק בעווייזט, אַז ער האָט נישט נאָר פאַוואָריזירט די בוי־פירמע נאָר זי געפייניגט, אַזוי האָט ער געהייסען נעהמען פון דער פירמע פּראָצענטער אַפילו פון וועקסלען וועלכע די פירמע האָט בעקומען פאָראויס פון מאַגיסטראַט, געגען דעם איז אַפילו געווען ד״ר וויעלינסקי אַליין, אין יענער צייט האָט ד״ר וויעלינסקי גאָרנישט געוויזען, אַז ער האָט תרעומות אויף לאַווניק קוק הלמאי ער האָט גענומען אַזעלכע קליינע פּראָצענטער, אַדרבא ד״ר וויעלינסקי איז געווען זעהר בעפריינדעט מיט איהם און האָט זיך נאָך געבאָרגט פערשידענע סומען געלד.

דער לאַווניק קוק האָט פערענדיגט זיין רעדע דערמיט, וואָס ד״ר וויעלינסקי האָט אַ סאַדיסטישע הנאה צו פייניגען מענשען, דער שטאָט־ראַט דאַרף אָבער מאָראַליש קיינעם דערהרגענען

דאס געשפּרעך אונטער פיר אויגען

ראַטמאַן פּראַשקער מאָטיווירט זיין שטעלונג בנוגע דעם פאַרוואָס ער האָט נישט אונטערגעשריבען דעם צווייטען פאָרשלאַג פון דער אויספאָרשונגס קאָמיסיע. דאָס געשפּרעך צווישען ד״ר וויעלינסקי און לאַווניק קוק וועגען פערדינען 70 טויזענד זל. ביים הויז איז פאָרגעקומען אונטער פיר אויגען, איינער פון ביידע זאָגט דאָ ליגען, בשעת איינער ערקלערט קאַטעגאָריש אַז אַזאַ פּראָפּאָזיציע איז געווען און דער צווייטער ערקלערט אַז ס׳הויבט זיך נישט אָן, ס׳זענען אָבער אויך נישט פערהאַן קיין מאָטיווען איינעם מעהר צו גלויבען ווי דעם אַנדערען, הגם די דאַטען שטימען נישט, דעריבער איז אונמעגליך אַרויסצוגעבען אַן׳אַקטיווען אורטייל

4 אדער 11 פּראָצענט

כ׳נעהמט ווידער אַ וואָרט ד״ר וויעלינסקי, וועלכער זאָגט, אַז לאַווניק קוק האָט דער ערשטער איינגעפיהרט צו נעהמען 4 פּראָצענט פון פאָראויס־געלדער ביי קליינע סומען, כדי שפּעטער דעם דאָזיגען פּראָצענט צו רעכענען ביי גרויסע סומעס, ערשט ער, ד״ר וו., האָט אין דעם געשטערט, בעשטימענדיג 11 פּראָצענט.

לאַווניק קוק: דאָס איז רכילות, דאָס איז ליגען.

ד״ר וו.: דאָס איז נישט ליגען, אַ קאָנטע פון דער בוי־פירמע זענען שטענדיג געגעבען געוואָרען אויפ׳ן פאָרשלאַג פון פּרעזידענט זשעמיענצקי.

אַ פאַלשער שווער

ד״ר וויעלינסקי זאָגט ווייטער, אַז ס׳איז גאָרנישט קיין בעווייז. וואָס דאָס הויז איז שוין געווען פערקויפט ווען לאַווניק קוק האָט איהם געמאַכט די שענדליכע פּראָפּאָזיציע, לאַווניק קוק האָט שטענדיג פאָרסירט זאַכען, וועגען וועלכע דער מאַגיסטראַט האָט שוין געהאַט אַ שטעלונג, ער דערמאָהנט אַ געוויסען ליווערעראַנט קרויזע, וועמענס אָפערטען זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען דורכ׳ן מאַגיסטראַט, פונדעסטוועגען האָט לאַווניק קוק בסדר זיך בעמיהט, אַז קרויזע זאָל די בעשטעלונגען בעקומען, דער דאָזיגער קרויזע איז אַ שווער פון לאַווניק קוק. (אין זאַל ווערט אַ געלעכטער, ווייל לאַווניק קוקס שווער הייסט גאָר גאַנץ אַנדערש), ד״ר וויעלינסקי פאָדערט דאַן נישט נאָר צו רעדען וועגען לאַווניק קוק נאָר אויך וועגען לאַווניק איזדעבסקי, וואָס ס׳איז אויך לויט זיין מיינונג, נישט אַלץ כשר געווען.

ראַטמאַן קאָוואַלסקי (פ.פ.ס.) גרייפט שאַרף אָן דעם ד״ר וויעלינסקי, ער ווייזט אָן, אַז די פאָרוואורפען זענען געמאַכט געוואָרען נישט צוליב אידעאַלע צילען נאָר כדי אויפצורייסען דעם לאָדזער דעמאָקראַטישען מאַגיסטראַט, ד״ר וויעלינסקי איז לויט זיין מיינונג געוואָרען אַ רענעגאַט, אַ פיינט פון אַרבייטער־קלאַס, אַלע זאַכען זענען נאָר פּליאָטקעס, וואָס זענען געגאַנגען פון מויל צו מויל

געגען־אנגריף געגען פּרעזידענט זשעמיענצקי

ראַטמאַן וואַיעוואָדזקי (נ.פּ.ר.) זאָגט אַז אַלץ וואָס דאָ ווערט גערעדט בעאונרוהיגט שטאַרק די עפענטליכע מיינונג, אין דער גאַנצער פראַגע זענען פערהאַן פיל אונקלאָרקייטען. דער ענין מוז איבערגעהען אין געריכט. אָבער נישט בלויז די בעשולדיגטע לאַווניקעס זענען שולדיג נאָר אויך דאָס פּרעזידיום פון מאַגיסטראַט, וועלכער האָט דעם גאַנצען ענין בעהאַלטען אין פערלויף פון אַ גאַנץ יאָהר, ער לעגט דעריבער פאָר: 1) אַז אין פערלויף פון 7 טעג זאָלען די בעשולדיגטע לאַווניקעס איבערגעבען דעם גאַנצען ענין דער פּראָקוראָר און 2) אַז ס׳זאָל געוועהלט ווערען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וועלכע זאָל אויספאָרשען אויף וויפיל דאָס מאַגיסטראַט פּרעזידיום איז שולדיג אין פערטושען דעם ענין.

צוליב וואס ווערט דאס אלץ געטון?

ראַטמאַן ליכטענשטיין זאָגט, אַז ווען דרויסען הערשט הונגער און נויט פערנעהמט זיך דער שטאָט־ראַט שוין זייט 2 וואָכען מיט פּליאָטקעס וועלכע זענען ענטשטאַנען אין אַ קראַנקליכער אָדער ביזוויליגער פאַנטאַזיע, דער ענין איז אָבער קלאָר, דאָס איז פּאָליטישער מאַנעוור, ס׳איז אויסגעשמידט געוואָרען אַ שענדליך און נידערטרעכטיג געוועהר געגען דעם פּרעזידענט זשעמיענצקי, איינעם פון אונזערע שענסטע רעפּרעזענטאַנטען, כדי אַזוי אַרום צו קאָמפּראָמיטירען דעם סאָציאַליסטישען שטאָט־ראַט, דער ענין וועט טאַקע איבערגעהען אין געריכט אָבער דער שטאָט־ראַט מוז אויך זיין וואָרט זאָגען, ד״ר וויעלינסקי טאַפּטשעט זיך אין אַ בלאָטע, ווען ער שלעפּט אַרויס איין פוס געהט נאָך אַריין טיפער דער צווייטער.

ד״ר וו.: אין אַ בלאָטע בין איך געזעסען 33 יאָהר.

ראַטמ. ליכטענשטיין: די הענד פון ד״ר וו. זענען אָבער צו קורץ, אַז זיי זאָלען קענען דערגרייכען די סאָציאַליסטען, אָבער ס׳איז גוט געשעהען ווען די פּ.פּ.ס. זענען פּטור געוואָרען פון אַזאַ פערשוין, אַלע פיינד פון אַרבייטער־קלאַס העלפען איצט דעם ד״ר וו. אַפילו, זאָגט ראַטמ. ליכטענשטיין, דעפּוטאַט מינצבערג, וועלכער האָט נישט ביי די מאַגיסטראַט וואַהלען געוואָלט שטימען פאַר ד״ר וויעלינסקי, ווייל ער איז אַ משומד האָט איצט געפונען פאַר נויטיג איהם צו פערטיידיגען.

די ערקלערונג פון פּרעזידענט

פּרעזידענט זשעמיענצקי ערקלערט, אַז לויט זיין איינדרוק שמידט איצט די אָפּאָזיציע אויס אַ בעשולדיגונגס־אַקט געגען איהם. ער זעהט דאָס אין דער ערקלערונג פון ראַטמאַן פּייפער און פון דעם פאָרשלאַג פון ראַטמאַן וואַיעוואָדזקי וועגען אַן׳ אויספאָרשונגס־קאָמיסיע געגען פּרעזידענט, דער פּרעזידענט אַפּעלירט צו זיינע חברים, דאָס זיי זאָלען שטימען פאַר וועהלען אַזאַ קאָמיסיע פאַר וועלכער ער וויל אָפּגעבען ערקלערונגען.

די דאָזיגע ערקלערונג האָט געמאַכט אַ גרויסען רושם.

נאָך די רעדעס פון די ראַטמענער ביאַלער און קלים, וועלכע לעגען פאַר אָנצונעהמען דעם רעהאַביליטאַציע־פאָרשלאַג פון דער קאָמיסיע, נעהמט אַ וואָרט ראַטמאַן פּראַשקער אין נאָמען פון דער ציוניסטישער פראַקציע, ער ערקלערט, אַז זיין פראַקציע האָט דעם פולסטען צוטרוי, אַזוי ווי די גאַנצע בעפעלקערונג צום פּרעזידענט זשעמיענצקי, און דעריבער וועט די פראַקציע שטימען געגען דעם פאָרשלאַג פון וועהלען אַ קאָמיסיע אויסצופאָרשען די שולד פון פּרעזידענט, די ציוניסטישע פראַקציע האַלט, אַז אַזאַ קאָמיסיע בעליידיגט דעם כבוד פון פּרעזידענט.

ראַטמאַן ווייצמאַן זאָגט, אַז ס׳איז נישט פערהאַן קיין אַנדער אויסוועג ווי דער ענין זאָל איבערגעהען אין געריכט, דער שטאָט־ראַט דאַרף מיט זיין מיינונג אָפּוואַרטען ביז נאָכ׳ן אורטייל פון געריכט. די בעפעלקערונג אין לאָדז וויל אויך וויסען דעם אמת, יעדער איז איבערצייגט אַז עפּעס איז נישט אין אָרדנונג.

שאַרפע פיילען אין דער זייט פון דר. וויעלינסקי

ראַטמאַן ליכטענשטיין רעדט אין נאָמען פון אַלע סאָציאַליסטישע פראַקציעס, ער זאָגט, אַז ס׳וועט נישט דערלאָזט ווערען, אַז אימיצער זאָל זיך ערלויבען צו בעליידיגען דעם כבוד פון פּרעזידענט זשעמיענצקי.

די סאָציאַליסטישע פראַקציע, זאָגט ראַטמ. ליכטענשטיין, וועלען נישט אָננעהמען דעם אַפּעל צו שטימען פאַר אַן׳אויספאָרשונגס־קאָמיסיע, ווייל דאָס קען בעליידיגען דעם כבוד פון פּרעזידענט, בראָניסלאַוו זשעמיענצקי האָט שוין אַזוי פיל קרבנות געברענגט פאַר׳ן אַרבייטער קלאַס וועט ער אויך דעם קרבן ברענגען און וועט מיט פעראַכטונג איבערגעהן איבער יעדער בעשולדיגונג (די ראַטמענער אָרדנען איין אַן׳אָוואַציע דעם שטאָט־פּרעזידענט), ראַטמ. ליכטענשטיין לעגט פאַר איבערצוגעהען צו טאָג־אָרדנונג איבער׳ן פאָרשלאַג פון ראַטמ. וואַיעוואָדזקי און אויסדריקען צוטרוי דעם פּרעזידענט.

אַ גאָר שאַרפע רעדע געגען ד״ר וויעלינסקי האַלט ראַטמ. אַנדזשעיאַק (פּ.פּ.ס.), ער האַלט, אַז ד״ר ו. האָט שוין לאַנג געדאַרפט לעגען זיין מאַנדאַט אַלס וויצע־פּרעזידענט, ווייל ער האָט פערראַטען די, וועלכע האָבען איהם געוועהלט, איצט האָט ער זיך גענומען פאַר אַן׳עבודה צו בעליידיגען און פערבלאָטיגען דעם כבוד פון אומשולדיגע מענשען, ער שפּייט איצט אין דער פּאַרטיי, ביי וועלכער ער האָט גענומען די בעסטע פּאָסטענס, ער לעגט פאַר דער שטאָט־ראַט זאָל אויסדריקען אונצוטרוי דעם וויצע־פּרעזידענט וויעלינסקי, דער פאָרשלאַג איז אַריינגעטראָגען געוואָרען דורך די פּ.פּ.ס., דייטשע אַרבייטס־פּאַרטיי, בונד, פּועלי־ציון.

די שאַרפסטע רעדע האַלט וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי, ער זאָגט אַז יעדען פּאַרלאַמענט קומט פאַר דאָס אייגענע, אַלע געדענקען נאָך

די גרויסע דרייפוס־אַפערע

וואָס פאַראַ אַנטיסעמיטישע העצע איז דעמאָלט געפיהרט געוואָרען און אַן׳אונשולדיגער מענש האָט זיך 10 יאָהר געמאַטערט, ערשט דאַן איז דער אמת דערוויזען געוואָרען. דאָסזעלבע איז אויך געווען מיט איינעם פון די גרעסטע פראַנצויזישע מלוכה־מענער קלעמאַנסאָ, בעת דער בערימטער פּאַנאַמע־אַפערע ערשט נאָך לאַנגע יאָהרען איז מען דערגאַנגען דעם אמת, דאָ קומט פאָר דאָסזעלבע, הגם אין קלענערע פאָרמאַט. כ׳האַנדעלט זיך אָבער דאָך וועגען כבוד פון מענשען, אַ חוץ דעם האָט זיך נאָך ד״ר וויעלינסקי ערלויבט פאָרצוּוואַרפען, אַז איינער פון די שענסטע מענשען אין פּוילען פּרעזידענט זשעמיענצקי זאָגט ליגען, דאָס איז אַ חרפה (אין זאַל הערען זיך אויסרופען אַ חרפה, אַרויסוואַרפען איהם, דעם פעררעטער א. א. וו.) אַ חוץ דעם קען מען דעם ד״ר וו. גאָרנישט גלויבען ווייל ער איז אַ פּראָפעסיאָנעלער רכילות־טרייבער, דריי מאָל איז ער שוין פערמשפּט געוואָרען פאַר רכילות און שוין געזעסען אין טורמע, זיינע אַוואַנטורעס זענען בעקאַנט, ער איז גרייט געווען צו בעשולדיגען אין גנבה, אַ בעאַמטען וועלכער האָט געהאַט עפּעס אַן׳ענין מיט 20 זל. פאַר וועלכע דער בעאַמטער האָט געקויפט בלומען אויפ׳ן קבר פון זיין מוטער, אָבער ד״ר וויעלינסקי מיינט ה׳ ראַפּאַלסקי, טוט דאָס אַלץ נישט אומזיסט, נאָר פאַר׳ן צוקונפטיגען פּאָסטען.

די לאַווניקעס קוק און איזדעבסקי ערקלערען, אַז זיי געבען דעם גאַנצען ענין איבער אין געריכט

ד״ר וויעלינסקי איז שטאַרק געטראָפען צוליב די שאַרפע אַנגריפען געגען איהם און פּרובט צו ענטפערען, עס גיט זיך איהם אָבער נישט איין, ער ווערט פערשריגען דורך די מעהרהייטס־ראַטמענער און בעת מעשה קומט צו אַ שאַרפען ווערטער־אויסטויש צווישען איהם און לאַווניק קוק. ד״ר וויעלינסקי ערקלערט, אַז מיט אַ יאָהר צוריק האָט דער וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי אַנדערש גערעדט, ער האָט בפירוש חושד געווען דעם לאַווניק איזדעבסקי אין מיסברויכען.

צום סוף נעהמט נאָך אַ וואָרט פּרעזידענט זשעמיענצקי, וועלכער דערציילט די גאַנצע געשיכטע מיט די פערשפּרייטע פּליאָטקעס, אַז לאָדז קען פּליאָטקעווען דאָס האָט ער געפיהלט אויף זיין אייגענער הויט, ווען ער איז געהאַט אוועקגעפאָהרען אויף דריי חדשים אורלויב בעת זיין קראַנקהייט האָט מען אין די פאַבריקען דערציילט, אַז דער פּרעזידענט האָט געגנבעט געלד און זיצט אין טורמע אָדער איז ענטלאָפען קיין אויסלאַנד, אויך דאָס זענען פּליאָטקעס, וועלכע ער האָט געהאַלטען [illegible] נישט קומען אין דער עפענטליכקייט.

מיט דעם האָט זיך דערוויילע דער ענין געענדיגט ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט איז ראַטמאַן וואַשקעוויטשעס פאָרשלאַג וועגען אונצוטרוי פאַר׳ן גאַנצען מאַגיסטראַט אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

דאַגעגען איז אויסגעדריקט געוואָרען געגען איין שטים אונצוטרוי דעם וויצע־פּרעזידענט ד״ר וויעלינסקי. ס׳איז אויך אָנגענומען געוואָרען דער רעהאַביליטאַציע־פאָרשלאַג פאַר די לאַווניקעס קוק און איזדעבסקי.

אַ גאַנצע נאַכט האָבען אויפמערקזאַם אָבסערווירט דעם גאַנג פון דער זיצונג אַ דעלעגאַט פון אינערן־מיניסטעריום און פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

PORADNIA
WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקה.
און מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָ־לאָגישע און נערווען־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער
הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט־אָן אַ פרוי־דאָקטאָר פאַר קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

לאדז,
21 יוני 1931

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז,
21 יוני 1931

אהן אילוזיעס

די נאָך מאַי־רעגירונגען האָבען איין מעלה — סיג לחכמה שתיקה, זיי זאָגען נישט פריהער, וואָס עס וועט געשעהן, דער בירגער, דער שטייער־צאָהלער מעג קלערען און זיך חקרענען, איבער דעם, וואָס עס וועט קומען, די בלעטער מעגען שרייבען גרויסע אַרטיקלען מיט השערות און בויך־סברות און מיינונגען, — די רעגירונג שוויגט, און ווען עס קומט שפּעטער ד יווירקליכקייט, ווען די רעגירונג האָט געמאַכט איהר שאַכצוג — זעהט ערשט די גאַנצע עפענטליכקייט אַז קיינער האָט נישט געוואוסט.

איין איינציגע אויסנאַהמע אין דער גרויסער וועלט פון שוויגען איז תמיד ביי אונז דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום — דאָרט רעדט מען דווקא יאָ, פון דאָרט הערט מען תמיד קלאָרע, שאַרפע דבורים, אומצווייידייטיגע ווערטער.

אין די לעצטע טעג האָט זיך די עפענטליכקייט שטאַרק געוואונדערט איבער אַ סתירה צווישען די רעדעס פון פינאַנץ־מיניסטער פילסודסקי און זיין פערטרעטער סטאַזשינסקי, בשעת דער פינאַנץ־מיניסטער האָט גערעדט וועגען אַ רעדוקציע פון בּיודזשעט, האָט דער וויצע־מיניסטער אָנגעקינדיגט, אַז דאָס גלייכגעוויכט אין בּיודזשעט מוז דערהאַלטען ווערען, דאָס הייסט, אַז מען וועט טון אַלץ, כדי אַריינצוברענגען אין מלוכה־אוצר יענע סומען געלד, וואָס זענען נויטיג, כדי צו דעקען די בּיודזשעט־הוצאות.

עס דערמאָהנט זיך, אַז דער וויצע־מיניסטער סטאַרזשינסקי איז בשעתו געווען דער שעפער פון עטאַטיזם, ער איז דער מחבר פון יענע געזעצען און פעראָרדנונגען, וואָס האָבען אַזוי פיל בייגעטראָגען צו צוברעכען דעם מסחר און צו שעדיגען די אינדוסטריע. עס זענען פערגאַנגען חדשים, סטאַזשינסקי איז צוריקגעטרעטען און איצט איז ער צוריקגעקומען. עס האָט דעמאָלט געהייסען, אַז סטאַזשינסקי איז אַ „מודה ועוזב", באשר ער האָט זיך איבערצייגט, אַז דער עטאַטיזם רויאינירט די בעפעלקערונג און דערפאַר טאָר איהם די מלוכה נישט אָנווענדען.

איצט קומט דערזעלבער הער וויצע־מיניסטער און ערקלערט אונז, ווי דער סדר איז ביי די פינאַנץ־מיניסטאָרען מיט קלאָרע דבורים, אַז מיר זאָלען זיך נישט נאַרען, ער זאָגט: דאָס גלייכגעוויכט פון דעם מלוכה־בּיודזשעט און די געלד־סטאַביליזאַציע זענען די וויכטיגסטע יסודות, וואָס דיענען אַ בעדינגונג פאַר דער נאָרמאַלער ענטוויקלונג פון דער מלוכה. ווען מען זאָל אָט דאָס גלייכגעוויכט פערלעצען וואָלט דאָס געווען אַ פערלעצונג פון די ווירטשאַפטליכע יסודות פון דער מלוכה, עס איז דערפאַר לויט די רייד פון ה' סטאַזשינסקי צו ערוואַרטען, אַז אָהן שום ריקזיכט אויף די מיטלען, וואָס וועלען מוזען אָנגעווענדעט ווערען, וועט מען ערהאַלטען דאָס גלייכגעוויכט פון בּיודזשעט.

אַמאָל, אין פריהערדיגע יאָהרען, האָט עס געהייסען, אַז איינס פון די וויכטיגסטע יסודות פאַר דער נאָרמאַלער ענטוויקלונג פון דער מלוכה, איז דאָס וואָהל, די פּראָספּעריטעט פון דער בעפעלקערונג, ווייל אַז די בעפעלקערונג פערדינט נישט, קאָן דאָך די מלוכה במילא קיין שטייערען נישט פערלאַנגען און נישט איינמאָהנען.

היינט געהט דאָס איינפאַכער, וואָס פאַר אַ געשעפטען די בעפעלקערונג מאַכט, זאָל זי זיך אַליין זאָרגען, די מלוכה זאָרגט פאַר דעם בּיודזשעט, די בעפעלקערונג איז דאָס אונטערשטע פון בענשען..

עס איז קיין ספק נישט: הער וויצע־מיניסטער סטאַזשינסקי וועט פריהער אָדער שפּעטער איינזעהען, אַז אויף דער וועג פיהרט נישט צום ציל, און וועט חרטה האָבען, אַזוי ווי ער האָט חרטה געהאַט אויף דעם עטאַטיזם, אָבער וויפיל קרבנות וועט דאָס ביז צו דער חרטה קאָסטען...

אויף יעדען פאַל: די רעדע פון ה' וויצע־מיניסטער איז קלאָר. אויך מיר בעטראַכטען היינט די לאַגע קלאָר, ניכטער, אָהן אילוזיעס.

י. פרעטינגער.

—=:)(:=—

300 ליטווישע יודען האָבען בדעה זיך צו בעזעצען אין בירא־בידזשאַן

מאָסקווע, (יט"א) קיין מאָסקווע איז צוריק געקומען דער טוער פון „אָזעט" ה' ראַשקעס, וועלכער האָט אין משך פון איינינע וואָכען געווילט אין אויסלאַנד, וואו ער האָט געפיהרט אַ ווערבירונגס־אַקציע פון קאַנדידאַטען אויף בעזעצען זיך אין בירא־בידזשאַן.

ה' ראַשקעס האָט פערעפענטליכט אַן ערקלערונג אין וועלכער ער טיילט מיט, אַז אין ליטע האָבען 300 יודען אונטערגעשריבען דעקלאַראַציעס אויף אַרויספאָהרען קיין בירא־בידזשאַן. דאָס רוב קאַנדידאַטען בעשטעהט פון יונגעלייט אין עלטער ביז 23 יאָהר, מערסטענטיילס קוואַליפיצירטע בוי־אַרבייטער, טאַ[illegible], שמידען א. אַנד.

מאָסקווע, (יט"א) אַהער איז אָנגעקומען פון אַרגענטינע אַ צווייטע גרופּע פון אַכט יודישע אַרבייטער מיט'ן ציל צו בעזעצען זיך אין בירא־בידזשאַן.

די „מיסיאָנערען־נעץ" אין דער ישיבת חכמי לובלין

א געשפּרעך מיט'ן לובלינער רב, הרב ר' מאיר שפּירא

אין צוזאַמענהאַנג מיט די קלאַנגען וועגען מיסיאָנערישער אַרבייט אין דער לובלינער ישיבה, שרייבט „לובלינער טאַגעבלאַט" אָט וואָס:

הרב שפּירא האָט אונז דערציילט פאָלגענדעס:

מיט אַ קורצע צייט צוריק איז אין לובלין געקומען צו פאָהרען אַ בחור פון קראָקוי און געבעטען מען זאָל איהם אָננעהמען אַלס תלמיד אין דער ישיבה. דער בחור האָט מיטגעברענגט אַ רעקאָמענדאַציע־בריף פון 50—60 אויטאָריטעטע פערזאָנען פון קראָקוי און אַ חוץ דעם איז דער בחור אַן אייניקעל פון אַ היגען אַקטיווען מורה הוראה און אויך דער לעצטער האָט וועגען דעם אינטערווענירט און געבעטען. דער רב האָט דעם בחור פערהערט און ער האָט אויף איהם נישט געמאַכט קיין גוטען איינדרוק. דער בחור איז געווען פול מיט שרעק, בלאַס און זאָגאַר געפאַלען אין חלשות, ווייל אָבער דער בחור האָט געהאַט שטאַרקע פּראָטעקציע פון אָנגעזעהענע מענשען, וועלכע האָבען גוט געזאָגט, אויך וועגען זיין והנהגה, האָט דער רב בעשלאָסען צו מאַכען אַ פּרוב און איהם איבערלאָזען אין ישיבה, אָבער דאַביי זאָל ער נאָך נישט רעגיסטרירט ווערע וזאַלס אָפיציעלער תלמיד, דאָס האָט געזאָלט געשעהן ווערען ערשט אין אַ צייט אַרום נאָך דעם ווען עס וועט קלאָר ווערען אויב דער בחור קוואַליפיצירט זיך פולשטענדיג פאַר אַ תלמיד אין דער ישיבה, אגב איז מען זיך אין דער ישיבה נוהג אַזוי אויך מיט אַנדערע ניי אָנגעקומענע תלמידים.

אין ישיבה געפינט זיך אויך אַ מנהל פון קראָקוי, שבועות איז דער מנהל געווען ביי זיך אינדערהיים, און דאָרט האָט ער זיך דערוואוסט, אַז דער אויבענדערמאָנטער בחור, שמחה ה—ר, האָט פון דער ישיבה געשריבען אַ בריף צו זיינעם אַ חבר קיין קראָקוי, אינ'ם בריף שרייבט דער בחור וועגען בעל השם, וועגען י. ל. פּרץ וכדומה און שרייבט זיך אונטער „כאַ־כאַ־כאַ שמחה סוחר". דער בריף איז געשיקט געוואָרען אויף אַן אַדרעס פון אַ זעהר שטרענג אָרטאָדאָקסישע און חסידישע פאַמיליע, און ווען מען האָט דאָרט איבערגעלעזען אַזאַ בריף, אַ תלמיד פון דער ישיבה שרייבט פון דער ישיבה וועגען י. ל. פּרץ! איז געוואָרען אַ רעש און מע האָט אָנגעהויבען שמועסען וועגען „אַפּיקורסות" פון דאָזיגען תלמיד, דער מנהל פון דער ישיבה איז אַליין אַ בעלזער חסיד און ווען דער בריף איז צו איהם אָנגעקומען איז ער אויפגעציטערט געוואָרען — אַזאַ שרעקליכע זאַך! י. ל. פּרץ! דאָס איז דאָך ערגער ווי מיסיאָנערען! אגב האָט דער זעלבער תלמיד עטליכע חברים אין קראָקוי, איינער אַזאַ חבר מיט וועלכען דער תלמיד איז שוין ברוגז פון אַ צייט האָט נישט אויפגעהערט צו שרייבען בריף אין דער ישיבה, צום רב. אַז למען השם מען זאָל דעם דאָזיגען בחור נישט האַלטען אין דער ישיבה, „ווייל ער איז אַן אינטריגאַנט" — אַ סימן, ער האַלט נישט פון בית יעקב און פון צעירי אמוני ישראל, מיט אַן אַנדערען חבר האָט דער דאָזיגער בחור פּראָיעקטירט אַוועקצופאָהרען קיין פּאַלעסטינא, נאָר זיינע עלטערען האָבען דערצו נישט מסכים געווען און ווייל דער דאָזיגער בחור האָט גאָר נישט געשטרעבט צו פערבלייבען באמת אין דער ישיבה נאָר ער האָט עס געטון לויט'ן וואונש פון זיינע עלטערען, זאָל ער דאָס האָבען ספּעציעל געשריבען אַזאַ בריף קיין קראָקוי, כדי אַזוי אַרום זאָל ער איבעררייסען מיט דעם וועג, אויף וועלכען זיינע עלטערען ווילען איהם שיקען.

דער בחור איז ממילא אין ישיבה נישט אָנגענומען געוואָרען און נאָך צעהן טעג פּראָבע איז ער אַהיימגעפאָהרען, פון אָט דעם דאָזיגען קליינעם אינצידענט האָט מען דאָס אויסגעפלאָכטען אַ סענסאַציע מיט אַ מיסיאָנערען־נעץ אין דער ישיבה און מיט „חסידישע שפּיצלעס".

אינ'ם ווייטערען געשפּרעך האָט הרב שפּירא דערציילט וועגען אַ כאַראַקטעריסטישע מעשה מיט אַ חסידישען יונגענמאַן אין פּיאָטרקאָוו.

צום פריהערדיגען פּיאָטרקאָווער רב, הרב ר' שמחה יאיר איז אין אַ פּלוצלינגען פריהמאָרגען אַריינגעקומען אַ פערסאָפּעטער דער פּיאָטרקאָווער שוחט און איבערגעגעבען דעם רב בכן אַ געוויסער אָנגעזעהענער חסידישער יונגערמאַן האָט געגעסען אום יום־כפור און מען דאַרף איהם דערפאַר בעזייטיגען פון שטיבעל און בכלל פון דער חסידישער סביבה.

— פון וואַנען ווייסט איהר דאָס? — פרעגט דער רב.

— די גאַנצע שטאָט קאָכט דערמיט.

— ברענגט מיר צופיהרען די, וואָס האָבען דאָס געזעהען.

דער רבי האָט אויסגעהערט אַ סך עדות, און ענדליך איז מען צוגעקומען צו דער ערשטער קוועלע

— איך, רבי, האָב דאָס דערציילט דער גאַנצער שטאָט.

— איהר זענט זיכער, אַז איהר זאָגט אמת?

— זיכער.

— האָט איהר געזעהען איהם עסען יום־כפור?

— און אַז ער האָט געגעסען אום תשעה־באב איז ווייניגער?

— און אום תשעה באב האָט איהר איהם יאָ געזעהען עסען?

— עס איז גענוג פאַר אַזאַ חסידישען און לומדישען בחור ווען ער עסט אום אסתר תענית.

— און אום תענית אסתר האָט איהר אַליין געזעהען ווי ער האָט געגעסען?

— און פאַר דעם דאַווענען מעג מען יאָ עסען?

— זאָג־זשע מיר קלאָר און זיכער: צי האָט איהר געזעהען ווי ער האָט געגעסען. ממש געגעסען מאכלים פאַר דעם דאַווענען?

— איהר הערט דאָך רבי, עס איז אַ דבר ידוע אַז קאָצקער חסידים דאַווענען ערשט 2 אַ זייגער ביי־טאָגא ון איך האָב אַליין געזעהען ווי דער בחור אַלייך אַ קאָצקער חסיד איז געגאַנגען מיט נאָך אַ קאָצקער פאַר 2 אַ זייגער, געשמועסט און געלאַכט.

— נו, איז מאי קא משמע לן?

— סטייטש, וואָס רעדט איהר רבי, שרייט אויס דער עדות, — אַז מען איז הונגעריג לאַכט מען נישט און אויב ער האָט געלאַכט איז אַ סימן, אַז ער האָט געגעסען פאַר דעם דאַווענען!

אָט פון אַזאַ „געלעכטער" — זאָגט הרב שפּירא איז דאָס געבוירען געוואָרען די מעשה מיט'ן עסען אום יום־כפור און פון אַזאַ „געלעכטער" שטאַמט אויך די מעשה מיט דער מיסיאָנער־ען־נעץ אין דער ישיבת חכמי לובלין.

א בריף פון הרב מאיר שפּירא

זעהר חשובע רעדאַקציע!

כ'בעט אייך העפליכסט אָפּצודרוקען פאָלגענדעס:

איך ערקלער, אַז די גאַנצע ידיעה וועגען מיסיאָנערען אין דער לובלינער ישיבה איז פון אָנהויב ביז'ן סוף שקר וכזב.

דער אמת לאמיתו איז, אַז אַלע אונזערע 150 תלמידים כ"י אָהן אויסנאַהם זענען גרויסע יראי השם און תלמידי חכמים, הלוואי ירבו כמותם בישראל.

(—) הרב מאיר שפּירא
אב"ד ור"מ דק"ק לובלין.

אינטערוויו מיט'ן אַרבייטס־מיניסטער גענ. הוביצקי

„אַלע בירגער אָהן אונטערשיד פון אמונה און נאַציאָנאַליטעט ווערען גלייך בעהאַנדעלט און קענען געניסען פון מלוכה־הילף, אויף וויפיל זיי ענטשפּרעכען די פאָרמעלע און זאַכליכע תנאים"

וואַרשאַ, (יט"א) אַ פאָרשטעהער פון „פאָלקס הילף" האָט די טעג געהאַט מיט'ן מיניסטער פאַר אַרבייט און סאָציאַלער הילף גענ. הוביצקי אַן אינטערוויו אין משך פון וועלכען דער מיניסטער האָט צוו. אַנד. ערקלערט:

דאָס מיניסטעריום פאַר אַרבייט און סאָציאַלער הילף — ערטיילט הילף בלויז אינסטיטוציעס אָדער אָרגאַניזאַציעס פאַר סאָציאַלער הילף, וועמענס טעטיגקייט איז בעקאַנט דעם מיניסטעריום, פאַר'ן בעשטימען סובווענצען פאַר די יודישע ג"ח־קאַסעס האָט זיך דאָס מיניסטעריום בעקענט מיט זייער טעטיגקייט. דאָס לעצטע יאָהר האָט דאָס מיניסטעריום געגעבען די קאַסעס אַ סובווענץ פון 75.000 זל. דער דאָזיגער קרעדיט איז פונאַנדערגעטיילט געוואָרען צווישען די אַממייסטען בעדערפטיגע קאַסעס, לויט' ןפלאַן, וואָס איז געוואָרען פאָרגעשלאָגען דורך דער צענטראַלער קאָנפערענץ פון די יוד. ג"ח־קאַסעס.

דאָס מיניסטעריום קאָן זיך נישט לכתחילה אַרויסזאָגען ווי ס'וועט זיין איהר בעציהונג צו די בעזונדער פערזאָרגונגס־אינסטיטוציעס, דאָס וועט זיין אָפּהענגיג פון די צו דיספּאָזיציע שטעהענדע פינאַנץ־מיטלען און אין יעדען בעזונדערען פאַל פון דער אָפּשאַצונג פון די צענטראַלע אָרגאַניזאַציעס, וואָס בעמיהען זיך וועגען הילף, אין פּרינציפּ דאַרף די פאָרם פון אָהן־פּראָצענטיגע הלוואות בעטראַכט ווערען פאַר איינע פון די אַממייסטען צוועקמעסיגע עקאָנאָמיש און סאָציאַל. אויף וויפיל די אַרויסגעגעבענע אָהן־פּראָצענטיגע הלוואות וועלען בעשטימט ווערען פאַר אויפבויען די אַרבייטס־וואַרשטאַטען. וואָס זענען חרוב געוואָרען דורך דער מלחמה אָדער דורך נאַטור־קאַטאַסטראָפעס אָדער כדי אונטערצוהאַלטען דעם ווירטשאַפטליכען קיום פון די דאָזיגע אַרבייטס־וואַרשטאַטען, וואָס זענען אין זייער עקזיסטענץ בעדראָהט צוליב דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס אָדער צוליב דער קראַנקהייט אָדער טויט פון בעל־הבית.

צי האַלט נישט דער הער מיניסטער, אַז פאַר דער יודישער בעפעלקערונג וואָס געניסט נישט פון דער מלוכה־הילף וואָלט די סאַמע ענטשפּרעכענדסטע געווען די הילף דורך דער פערמיטלונג פון די קאַסעס, וואָס געבען אָהן־פּראָצענטיגע הלוואות?

— פון אינהאַלט פון אייער פראַגע ענטפערט דער ה' מיניסטער, קאָן מען דרינגען, אַז די יודישע בעפעלקערונג געניסט נישט פון דער מלוכה־הילף בכלל אָדער, אַז זי האָט נישט גענאָסען ביז צו לעצטער צייט, ווען זי האָט בעקומען הילף דורך דער פערמיטלונג פון די דערמאָהנטע קאַסעס, אַזוי איז עס נישט. וואָרום לויט די פערפליכטענדע פאָרשריפטען וועגען געזעלשאַפטליכען שוץ און אין הסכם מיט דער פּראַקטיק אויף דעם געביט ווערען אַלע בירגער פון דער רעפּובליק אָהן אונטערשיד פון אמונה און נאַציאָנאַליטעט גלייך בעהאַנדעלט און קענען געניסען פון דער מלוכה־הילף, אויף וויפיל זיי ענטשפּרעכען די געהעריגע פאָרמעלע און זאַכליכע תנאים. עס קאָן נישט זיין קיין רייד וועגען דער אויסשליסליכקייט פון די דאָזיגע אינסטיטוציעס אויפ'ן געביט פון ערטיילען סאָציאַלע הילף שוין צוליב דעם, וואָס די קאַסעס האָבען קודם כל ווירטשאַפטליכע אויפגאַבען, וואָס בינדען זיך גיכער מיט געזעלשאַפטליכער פּראָפילאַקטיק, איידער מיט דער אייגענטליכער סאָציאַלער הילף, וועמענס קאָמפּליצירטע אויפגאַבען קענען אויסגעפיהרט ווערען ראַציאָנעל נאָר דורך אַנשטאַלטען און ספּעציעלע אינסטיטוציעס.

די לאַגע פון דער ענגלישער לאַנדווירטשאַפט און די פּאַלעסטינער הלוואה

אַן אַרטיקעל אין „דיילי עקספּרעס"

לאָנדאָן, (יט"א) בעהאַנדלענדיג אין אַ לייט אַרטיקעל די ערקלערונג פון דר. שילס אויף דער סעסיע פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע, שרייבט „דיילי עקספּרעס" צוו. אַנד.:

די ענגלישע פּערמער דראָהט אַ פולשטענדיגער רואין, אין משך פון די לעצטע זעקס חדשים זענען אין האַנדעלס־רעגיסטער אָנגעגעבען געוואָרען באַנקראָטען פון העכער 100 לאַנדווירטשאַפטליכע פירמעס. די רעגירונג ערקלערט אָבער, אַז זי קאָן זיי נישט ערטיילען קיין שום פינאַנציעלע הילף. אין דער זעלבער צייט, ערקלערט דר. שילס, אין זשענעווע, אַז די רעגירונג וועט זיך ווענדען צום פאַרלאַמענט וועגען בעשטעטיגען אַ הלוואה־עמיסיע אין דער הויך פון 2 און אַ האַלב מיליאָן פונט שטערלינג פאַר די יודישע און אַראַבישע לאַנדווירטען אין ארץ־ישראל. די רעגירונג האָט מיט אַ קורצע צייט צוריק מסכים געווען אויף אַ סובסקריפּציע פון 120.000 פונט שטערלינג אויפ'ן רעכנונג פון דער אינטערנאַציאָנאַלער באַנק, וועלכער האָט די אויפגאַבע צו ערטיילען קרעדיטען די לאַנדווירטען פון מזרח און מיטעל־אייראָפּא און איצט פערפליכטעט זיך די רעגירונג מיט 2 און אַ האַלב מיליאָניגער הלוואה פאַר דער לאַנדווירטשאַפט אין א"י. שוין זעכציג יאָהר, ווי די בריטישע לאַנדווירטען געדענקען נישט אַזאַ שרעקליכע צייט ווי די איצטיגע. זיי אַפּעלירען נאָך הילף צו דער רעגירונג וואָס ענטפערט זיי די רעגירונג: „מיר זענען נישט ביכולת עפּעס צו טון פאַר אייך". מיר קענען טון נאָר צוויי זאַכען: העלפען דורך ערטיילען קרעדיטען די לאַנדווירטען פון מזרח און מיטעל־אייראָפּא, אַזוי דאָס זיי זאָלען זיך מעהר ענטוויקלען און זיין ביכולת צו עקספּאָרטירען מעהר תבואה און זאָלען נאָך מיט אַ גרעסערען ערפאָלג קאָנקורירען ווי ביז איצט מיט אייך, אויף אייערע אייגענע מערק. מיר קענען אויך ערלויבען, אַז מיר זאָלען זיין אויסגעשטעלט אויף אַ רויב מצד די יודען און אַראַבער אין א"י

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
21
ו
תמוז תרצ"א

יוני
זון-אויפגאנג 3.16
זון-אונטערגאנג 7.58

א מיליאן זלאטעס הלוואה פאר לאדז

צי ס'וועט זיין ווער ס'זאל די הלוואה נעהמען?

ווי בעקאַנט האָט דער מאַגיסטראַט די גאַנצע צייט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט דער רעגי־רונג אין וואַרשאָ וועגען אַ הלוואָה כדי צו קענען אָנהויבען אין אַ גרעסערען מאַסשטאַב די עפענטלי־כע אַרבייטען און בעשעפטיגען אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטסלאָזע. נעכטען איז דערהאַלטען געוואָרען אַ ידיעה פון וואַרשאָ אַז דאָס מיניסטעריום האָט בעשטעטיגט אַ הלוואָה פון אַ מיליאָן זלאָטיס פאַר'ן לאָדזער מאַגיסטראַט אויף צו בעשעפטיגען אַר־בייטסלאָזע.

ס'איז אָבער איצט ענטשטאַנען אַ שוועריגקייט מיט'ן דערהאַלטען די הלוואָה. כידוע, דאַרף אַ הלוואָה, וואָס דער מאַגיסטראַט נעהמט, בעשטעטיגט ווערען אויף צוויי זיצונגען פון שטאָט־ראַט. דער שטאָט־ראַט איז אָבער פונאַנדערגעלאָזט גע־וואָרען אויף זומער־פעריען און דאַרף זיך ערשט צוזאַמענקומען אין הערבסט.

איצט וועט דאָס דערהאַלטען די הלוואָה זיין אָפּהענגיג פון דעם, צי דאָס פרעזידיום פון שטאָט ראַט וועט בעוויזען צוזאַמענצורופען אַ דרינגענדע זיצונג פון שטאָט־ראַט מיט אַ נויטיגען קוואָרום כדי די הלוואָה צו בעשטעטיגען אויב נישט וועט די הלוואָה קענען גענומען ווערען ערשט אין הערבסט.

מיליאן היזק פון שטורם אין דער לאדזער וואיעוואדזטווא

האגעל גרויס ווי א היהנער-איי פערניכטעט גערטנער און זריעות אויף די פעלדער

ערשט איצט, ווען ס'איז שוין צוריקגעשטעלט געוואָרען די נאָרמאַלע קאָמוניקאַציע זענען דערהאַל־טען געוואָרען גענויע בעריכטען וועגען די שאָדענס וואָס ס'האָט אָנגעמאַכט דער דאָנערשטאַגדיגער שטורעם.

אָנגעהויבען האָט זיך דער שטורעם אין לענ־טשיצער פּאָוויאַט. ס'איז אַרויסגעפאַלען אַ האָגעל די גרויס פון אַ היהנער איי, און האָט אויף העכער צעהן קילאָמעטער לאַנג פערניכטעט די זריעה, אויף די פעלדער, גרינצייג און פרוכט־גערטנער.

אין אָוונט האָט איבער דער גאַנצער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע זיך אַדורכגעטראָגען אַ צווייטער שטורעם פערבונדען מיט אַשלאַקס־רעגען, דונערן און בליצען.

אַ חוץ די גרויסע מאַטעריעלע שאָדענס וואָס דער שטורעם האָט געבראַכט זענען אויך געפאַלען מענשען־קרבנות: אין דאָרף דאָמברובקע טורקער פּאָוויאַט האָט אַ דונער געטראָפען אין דער ווירט־שאַפט פון פויער שליפקא און פערוואונדעט 6 מענ־שען. 2 זענען באַלד געשטאָרבען און 4 ראַנגלען זיך מיט'ן טויט אין שפּיטאַל.

אין דאָרף וועדבי, שעראַדזער פּאָוויאַט, האָט אַ דונער געטראָפען אין אַ פערד־שטאַל, בעת דער פּאַראָבעק מאַלינאָווסקי האָט אויסגעשפּאַנט די פערד מאַליגאָווסקי איז דערהרגעט געוואָרען, אויך ביידע פערד זענען געפאַלען.

אין דאָרף רודניקי, לענטשיצער קרייז האָט זיך דער פויער מיכאַל סטאַלאַראָשעק בעת'ן שטורעם בעהאַלטען אונטער אַ בוים, אין בוים האָט געטראָפען אַ דונער, נאָכ'ן שטורעם האָט מען סטאָלאַ־ראָשעק'ן געפינען אַ טויטען אונטער'ן בוים.

אין כאַיני האָט דער אַרבייטער אַראַם שייך זיך געלאָזט ראַטעווען די רושטאָוואַניע פון דער צעגעלניע וועלכע האָט זיך אָנגעצונדען פון אַ דו־נער. אַ צווייטער דונער האָט איהם געטראָפען און אַוועקגעלעגט טויט. די שרפה איז איינגעלאָשען גע־וואָרען דורכ'ן שלאַקס־רעגען.

די אַלגעמיינע היזקות ווערען בערעכענט אויף איבער אַ מיליאָן זלאָטעס.

פאבאר פון יאהרגאנג 1910

מאָרגען, מאָנטאָג שטעלען זיך:

פאַר דער פאבאר=קאמיסיע, נומער 1

(זאַקאָנטנע 82)

מענער פון יאָהרגאַנג 1910, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט, די פאַמיליען-נעמען פון וועלכע עס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

A B C D E F G H Ch I J L Ł

פאַר דער פאבאר=קאמיסיע, נומער 2

(פּגראָדאָווא 34)

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14-טען קאָמי-סאַריאַט – מיט די אותיות:

S Sz Sch Ś T Z Ż Ź

פאַר דער פאבאר=קאמיסיע, נומער 3

(אַל. קאָשטשושקי 21)

מענער פון די יאָהרגענג: פון 1883 ביז 1907 איינשליסליך, וועלען וואוינען אויף די שטחים פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, און 14 פּאָליציי-קאָמי-סאַריאַטען, ד. ה. פּאָבאָראָווצעס, וועלכע האָבען לעת עתה נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט (בכלל זיך נישט געשטעלט פאַר אַ פאָבאָר-קאָמיסיע).

לאדזער וואיעוואדע לוסטרירט די וואיעוואדזטווע

(א) זייט 2 טעג פיהרט אַדורך דער לאָדזער וואָיעוואָדע ה' יאַשטשאָלט אַ לוסטראַציע און די בעזונדערע סטאַראָסטוועס און גמינע-אַמטען פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. אין זיין אַרומרייזע בעגלייט איהם זיין פערזענליכער סעקרעטאַר, ה' דונאַיעווסקי.

פון מלוכהש'ען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט

אין לאָדז און אין די פּאָוויאַטען: לאָדזער, לאַסקער, לענטשיצער. שיעראַדזער און בזשעזשינער זענען דעם 20 יוני געווען פעררעגיסטרירט 37241 אַרבייטס-זוכענדע (אין לאָדז גופא 25874).

פון די אונטערשטיצונגען האָבען די וואָך גענאָסען 11,259 אַרבייטסלאָזע.

דורכ'ן אַמט האָבען בעקומען אַרבייט 129 אַרבייטסלאָזע, און אַרויסגעשיקט זענען געוואָרען 149 אַרבייטסלאָזע.

150 וואוינונגען וועלען אויסענדיגען

היי-יאָהר די וואוינונגס=קאאפעראטיוועז „לאקאטאר" און „פארויס"

פרייטאַג אין אָוונט איז אונטערן פאָרזיץ פון לאָוניק אידעבסקי פאָרגעקומען אַ זיצונג פון קאָמיטעט פונאַנדערבויען די שטאָט, אויף דער זיצונג וואו ס'זענען אַנוועזענד געווען אַלע מיט־גלידער פון דער קאָמיסיע זענען בעטראַכט געוואָ־רען די ווענדונגען וועגען אַ רייהע הלוואות און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען פון הייאָהריגען קאָנטינגענט הלוואות נאָר אויף אויס־צוענדיגען די שוין אָנגעהויבענע הייזער. ס'איז בעשטימט געוואָרען פאַר'ן קאָאָפּעראַטיוו „לאָקאַ־טאָר" 560 טויזענד זלאָטעס און פאַר'ן וואוינונגס־קאָאָפּעראַטיוו „פאָרויס" — 280 טויזענד זל. מיט'ן געלד וועלען די קאָאָפּעראַטיוון פערענדיגען דאָס אויספערטיגען די שוין־אָנגעהויבענע הונדערט מיט עטליכע און פופציג וואוינונגען 1, 2 און 3 שטו־ביגע. די וואוינונגען וועלען קענען איבערגעגעבען ווערען די לאָקאַטאָרען נאָך היי־יאָהר.

געגען העכערען דאס דירה=געלד

לאדזער דעלעגאציע אויפ'ן היינטיגען לאקאטארען=צוזאמענפאהר אין ווארשא

נעכטען האָט זיך אָנגעהויבען אין וואַרשאָ דער אַלפּוילישער צוזאַמענפאָהר פון פאַרשטעהער פון לאָ־קאַטאָרען־פעראיינען און פון סוב־לאָקאַטאָרען, צו וועלכען עס איז מצד לאָדז אַרויסגעפאָהרען אַ דע־לעגאַציע פון 20 פערזאָן. די לאָדזער דעלעגאַציע וועט האַלטען אַ רייהע רעפעראַטען און אַריינטראַ־גען וויכטיגע פאָרשלאָגען, און אַמענערגישסטען פּראָטעסטירען געגען די אַלע פּלענער פון העכע־רען דאָס דירה-געלד אין דער איצטיגער ביטערער צייט.

א „לייכטע פרנסה"

ער נעמט „קאנטאם" אויף נדנ'ען!

אויף בזשעזשינער 43 וואוינט די פאַמיליע ש. דער פאָטער אַן'עלטערער יוד מיט אַ גרויער באָרד, די מוטער אַ יודישע פרוי, וואָס טראָגט אַ קופּקע ביז איבער די אויגען און אַ זוהן פון אַ יאָהר עטלי־כע און צוואַנציג, וואָס אַרבייט ביי אַ היגער גר[illegible]ער בוי־פירמע, זעהט אויס אַז דער זוהן א. האָט גע־האַט צו קנאַפּע פערדינסטען אַלס אַרבייטער אין דער פירמע און ער האָט זיך גענומען זוכען נייע לייכטערע פערדינסטען — געפונען אַ שדכן און זיך געהייסען רעדען אַ שידוך. האָט דער שדכן איהם אויסגעזוכט אַ מעדעל, אַ וועש־נעהערין פון זגער־זשער גאַס אין לאָדז אַ געוויסע שרה ר. מ'האָט אָפּ־גערעדט צו געבען דעם חתן 300 דאָלאַר נדן און מ'האָט דעם פאָריגען דינסטאָג געמאַכט אַ וואָרט און בעשטימט אַ תנאים. דערוויל האָט דער חתן איינ־מאָל בעת אַ געשפרעך פערלאַנגט ביי דער כלה אַ קאַנטאַ דעם נדן עטליכע הונדערט זלאָטעס, שרה האָט אָבער פאַר די תנאים נישט געוואָלט געבען קיין גראָשען. איז צו איהר געקומען דעם חתנס מוטער און פערלאַנגט דערוויל כאָטש 100 זל. אויפ'ן חשבון פון צוקונפטיגען נדן, אָבער שרה האָט ענט־שידען אָפּגעוואָרפען די ווענדונג, אַזוי ווי זי וואָלט עפּעס געהאַט אַ פאַרגעפיהל. און זי האָט זיך טאַקע באַלד דערוואוסט אַז איהר נישט דערגאַנגענער חתן אהרן האָט שוין 2 כלות איינע אין אָזאָרקאָוו אַ טאָכטער פון אַ דאָרטיגען פעלדשער, וואו מ'האָט איהם צוגעזאָגט 500 דאָלאַר נדן און אַ צווייטע אין פשעדבאָזש, וואו מ'האָט איהם צוגעזאָגט נדן אַ האַלבען אויטאָבוס פאַר 400 דאָלאַר. מיט'ן האַלבען אויטאָבוס האָט אהרן גאָרנישט געקענט טון, בפרט, אַז מ'וואַלט איהם געגעבען ערשט נאָך דער חתונה, האָט ער פערלאַנגט אַז דער נדן זאָל זיין דורכאויס אין מזומן, אָדער מ'זאָל איהם געבען אַ קלענערען אויטאָבוס אָבער ער אַליין זאָל זיין דער באַלעבאָס איבער איהם און דאָס — שוין נאָך פאַר דער חתונה. די פשעדבאָרזשער מחותנים האָבען זיך דער־ווייל נישט געאיילט, האָט דער לאָדזער חתן גע־נומען זוכען נייע שדוכים און האָט שוין אין לאָדז גענומען פאַר אַ שותפטע אַזש די אייגענע מוטער און אַראָפּגעלאָזט פונ'ם פרייז דערוויל ביי דער ערשטער „זאַליטשקע" אויף 100 זל. אָבער אויך דאָס איז איהם נעבעך נישט געלונגען און ער איז געבליבען ביי 3 כלות פון וועלכע קיינע וויל נישט געבען דעם נדן פאָראויס און ווילען שוין נישט אַפילו דעם חתן גופא.

לאדזשער שטאט=טעאטער

גאסטראלן פון דער ווילנער טרופע

XVI יאר. 15=יעריקער יובל=טורנע אנפ. מ. מזאה.

היינט, זונטאג, דעם 21-טען און מארגן, מאנטאג, דעם 22-טען, 9 אין אווענד

לעצטע 2 פארשטעלונגען פון

שווארצע געטא

(אלע גאט'ס קינדער האבן פליגל)

פון יודזשין אניעל. רעזשי: יעקב ראטבוים. דעקאראציעס און קאסטיומען–אנדזשעי פראנאשקא. געזאנג – הענעך קאז.

— עס נעמען אנטייל: —

דזשים האריס .... יעקב ווייסליץ
עלס יינגל ...... יוסף ווידעצקי
מרס האריס, זיין מוטער יוכבד ווייסליץ
כאטשי, זיין שוועסטער . נעמי נאסאן
דזשא .... מיכאל קאץ
עללא דאוונער .... מרים ארלעסקא
מיקי .... מ. לעמבערגער
שארטי .... מעלניק
אין דער קינדער-סצענע 1. בילד (יצחק דגים, דבורה ראזענבלום, שבתי בליאכער, אסתר גאלדענבערג)

נעגערס און ווייסע. צווישן אנהויב און ענדע פון דער פיעסע פערלויפן 17 יאר.

דינסטאג, ד. 23-טן ד.ח. ערשטער אויפטריט פון א. סאמבערג אין „שיילאק" פון שעקספיר;

אין פראבען: 200.000 פון שלום=עליכם.

אכטונג, ג' לעזער!

אויפ'ן ווונש פון אַ סך אונזערע קופּאָנען-זאַמלער, וועלען אָנגענומען די קופּאָנען די לעצטע 2 טעג, ד. ה. היינט און מאָרגען. די צוגאָב-קופּאָ-נען פערטרעטען יעדען פעהלענדען קופּאָן.

פאסט און טעלעגראף-מיניסטער בערנער

איז נעכטען געווען אין לאדז

(א) נעכטען האָט בעזוכט לאָדז דער מיניס-טער פאַר פּאָסט, און טעלעגראַף, פּולק. איגנאַצי בערנער.

דער מיניסטער האָט דורכגעפיהרט אַ גענויע לוסטראַציע פון דעם פּאָסט אמט ובפרט פון די איינאָרדנונגען פון דער צווישען-שטעטישער טעלע-פאָן-סטאַציע.

זיין רייזע קיין לאָדז האָט געטראָגען אַ בולט פּריוואַטען, אומאָפיציעלען כאַראַקטער.

נעכטען נאָך איז מיניסטער בערנער אויף זיין אויטאָ אָפּגעפאָהרען קיין פּעטריקאָוו.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען, ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פלאַץ 2) י. הארטמאַן, (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַניעלעצקי (פּיעטרקאָווער 127) א. פּערעלמאַן (ציגעל-גאַס 32 (י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37)

א צופאל, צי א זעלבסטמארד?

צוויי יודישע יונגע פרויען שווער פער'סמ'ט פון גאז

(2) נעכטען האָט מען געפונען אין זייער וואוינונג אויף פּאָמאָרסקאַ 29, פער'סמ'ט דורך גאַז די 38-יאָהריגע אסתר סקשיפּעק און די 25 יאָה-ריגע שוועסטער איהרע, רעגינאַ. אין א האָפנונגס-לאָזען צושטאַנד האָט זיי פּאַגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

פּאָליציי פאָרשט, צי איז דאָ געשעהען אַ צופאַל, צי ס'איז א זעלבסטמאָרד.

צושלאגען ביז בלוט...

(2) נעכטען ביימאָג איז ביז בלוט צושלאָגען געוואָרען, דורך אָנפאַלער, אויף רוג אנדזשעיע און וואָלטשאַנסקע, דער שניידער יחיאל ראָזענצווייג (פון גדאַנסקע 90). פּאַגאָטאָוויע האָט איהם ער-טיילט די ערשטע הילף, און פּאָליציי האָט צונויפ-געשטעלט א פּראָטאָקאָל.

אטקראקציע!!!

דער וועלט=בעריהמטער

לונא=פארק

אין לאדז

115 וואָלטשאנסקא 115,

ביי זאמענהאף

קירצליך עפענונג!

ערשטע פּרעמיערע
פון דער „ווילנער טרופּע", מאזא'ס אָנפירונג

„שוואַרצע נעטאָ" (אַלע גאָטס קינדער האָבן פליגעלע) פּיעסע אין 7 בילדער פון יודזשין אָ'ניעל. רעזשי יעקב ראָטבוים; דעקאָראַציעס — א. פּראָכאַשקאָ; מוזיק — ה. קאָן.

אינ'ם נישט־שטיין אויף איין אָרט, אינ'ם גיין מיט דעם טעמפּאָ פון דער צייט, אין דעם פּראָבלעם פון וואַקסן איז דאָ אַ בעזונדערער כישוף, אַ בעזונדער רייץ, וועלכן ס'איז נישט לייכט צו שילדערן מיט ווערטער, וואָס ווערן סטאַטיש אין כמאַ טעכנישע אויפ'ן פּאַפּיר...

און שוין ביי דער ערשטער עפענונג פון פּאָרהאַנג, פּרעלודירט פון דיסקרעטען מוזיק־אָנגריף, גיט אַ הויך אויף דיר אַ פרישקייט פון „קינסט־לערישער אָפּענבאַרונג, אַ הויך פון בליהענדיגען וואַקסן —

וירא כי טוב...

*

אָ'ניעל, איינער פון די אינטערעסאַנטסטע, פון די איצטיגסטע טעאַטער־דיכטער אַפּעלירט צו דיר מיט אַ טיפזיניגען, זאַכליכען, און גלייכצייטיג פּאַטעטישען בליק אויפ'ן לעבען.

ער עפענט אַ גרויס, פערקנייטשט בלאַט אין דעם מיסטעריעזען בוך, וואָס טראָגט אַוודאי דעם קאָסמיש־וואָכעדיגען נאָמען „בעציהונג פון מענש צו מענש" און ווייזט:

— קוקט אָן אַ טשיקאַווען פערפלאָנטערטען קאַפּיטעל „ראַסען־פּערהעלטענישען", אדרבא, קוקט זיך גוט צו און — אויב איהר זענט יודען, (דאָס האָט ער זיכער נישט געהאַט אין זינען, אָ'ניעל, נאָר אַזוי איז עס שוין ממילא אויסגעקומען, על פי שכל אַבסאָלוטע אידענטישקייט, און פּסיכאָלאָגישע איבערחזרונג..) און אויב איהר זענט יודען — טאָ מאַכט עס, ווי די יודישע זשורנאַליסטען פלעגען אַנומעלט מאַכען:

אַז זיי פלעגען האָבען צו דערציילען וועגען גזרות, רדיפות, און גרישות, אויף יודען אין רוסלאַנד, און דאָס צענזאָרישע אויג האָט אויפ'ן דערציילען שטרענג אַכטונג געגעבען האָט זיך דער פלינקער זשורנאַליסט אַרויסגעהאָלפען דערמיט, וואָס ער פלעגט דעם גאַנצען ענין מעשים־תעתועים איבערפּלאַנצען אויפ'ן טעריטאָריום פון רומעניען, וואָס איז פון תמיד אָן, אין דער הינזיכט פון חזיר'שען בעהאַנדלען יודען, געווען אַ לאַנד פון אומבעגרעניצטע מעגליכקייטען.

בעהמט אָט די נעגעריש־אַמעריקאַנישע דראַמע און טראַנספּאָנירט איהר קאָנפליקט און געדאַנק (אַ סעקונדע דאַרף עס נישט דויערן!) אויף סעמיטיש־אַרישע בעציהונגען, און איהר בעקומט אַן אַקטועלע יודישע דראַמע מיט אַלע פיטשעווקעס און קלימפּערלעך —

אַקטועל אַפילו אין 1931 — אומעטום!

*

איך האָב עס שוין בעטאָנט, אַז נישט דער יודישער שוואַרץ־יאָהר און דער נעגער־דראַמע איז געווען די כוונה פון אָ'ניעל'ן.

עס האָט איהם אַפילו נישט געקאָנט איינפאַלען: פּונקט ווי שעקספּיר'ן, איז אַוודאי נישט איינגעפאַלען, אַז מ'וועט פון דעם אַרום־און־אַרום גערעכטן „ווענעציאַנישען סוחר", מאַכען אַנ'אַנטיסעמיטישע פּערזעהעניש)! ער האָט עס אַוודאי נישט געאַהנט אַז ס'קאָנען עקזיסטירען האַטענטאָטישע פּערהעלטנישען אין אונזער יאָהרהונדערט אַפילו צווישען ווייסע און ווייסע — אויפ'ן ראַסען־געביט.

דאָס איז אָבער דער כח פון גרויסען טאַלאַנט צו פּעראַלגעמיינען דעם פּרט — ווי דער סוד פון גאונות איז צו פּרט'יזירען, וואָלט איך געזאָגט, דעם כלל —

למשל, אין פאַלען, ווען דער זשעני קאָנדענסירט דאָס עיקרדיגע פון אַ גאַנץ פאָלק, אין איין סינטעטיש געשטאַלט, אין אַ נשמה־צייכענונג פון אַ יחיד!

אָ'ניעל דער טיף־זעהענדיגער און הערענדיגער האָט דאָס ראַסען־פּראָבלעם אָנגעכאַפּט פּאַר'ן גרגרת, און עס געצוואונגען אויסצוגלאָצען מיט די בייזע פּערבלוטיגטע אויגען, און אויסצושטעקען צו דער מאָדיגער, פּערברעכערישער מענשען־נאַאיוויטעט די צונג...

אַלס אַ זאַכליכער, קאָנסטרוקטיווער יענקי האָט ער עס געמאַכט קורץ, שאַרף, בולט, און —

מיט אַ זעהר פיינער לירישער, עטוואָס מעלאָדראַמאַטישער אָפּווייכונג, וואָס איז אַזוי כאַראַקטעריסטיש פאַר דער אַמעריקאַנישער וועלט־אָנשויאונג.

*

דער סיפור־המעשה איז נישט וויכטיג — ווי אין אַלע אַזעלכע פאַלען, אַזוי אויך אין דעם פאַל.

פרויד האַלט, אַז אַלץ בעהמט זיך פון „סעקס".

אַ רוסישער שרייבער האָט אַנומעלט געזאָגט, אַז — מאי נפקא מינא? די אַלע ביכער־מעשיות בעהאַנדלען דאָך דער'עיקרשט איין זאַך: וואַנקע האָט ליב טאַנקען, און טאַנקע האָט ליב פּעטקען — אַמאָל נאָר איז עס איבערגעדרייט...

און אַ חדר־יונגעל האָט זיך בשעתו „געאיטערט", אַז די וועלט שטייט אויף אַ... הינטער־חלק'ל, וואָרום נישט אומזיסט האָט דאָך איהם, זיין רבי געסטראַשעט, אַז ער „וועט איהם שמייסען, אויף וואָס די וועלט שטייט"...

פון דעם אַלעם, און בכלל פון מעשה, ובפרט פּאָפּולערע מעשה קאָן מען לערנען דעם אונבעשטרייטבאַרען כלל, אַז עיקר־מעשה, איז פאָרם, און פאָרם איז גלייכצייטיג אינהאַלט — פערגענגליכער און אייביגער.

*

האָט זיך עס ביי די „ווילנער" מעשה־מזל אויף אַ גליקליכען אופן גוט צוזאַמענגעפּאַרט:

רעזשיסער, אַקטיאָר, מוזיקער, דעקאָראַטאָר האָבען זיך פּערשטאַנען, (און אָ'ניעל'ן פּערשטאַנען!) און זיך די הענד געגעבען.

איך האָב נאָך ביי די „ווילנער" נישט געזעהען אַזאַ גאַנצע, אַזאַ איינהייטליכע, אַזאַ קאָלאָריעל־ און דיסקרעט־געשפּילטע פּיעסע. (איך נעהם זיך די דרייסטקייט דאָס צו זאָגען, און איך בעט מ'זאָל מיר מוחל זיין מיין — אויפריכטיגקייט... אַז נישט געשטראָפט זאָל מען ביי אונז ווערען מיט אַזאַ — אָנשיקעניש!)

עפּעס אַ נייער רוח, אַ נייער גייסט, אַ נייער, פרישער יוגענדליכער טעמפּעראַמענט שמעקט אַרויס פון איטליכען פראַגמענט פון דער דאָזיגער געבענטשטער אויפפיהרונג, בעת ביי די „ווילנער" זענען אָפּגעפרישט געוואָרען די פליגעל. נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דאָס יודישע לעבען ובפרט דאָס יודישע קינסטלערישע אויסלעבען זיך, איז איין אינאויפהערליך פּעריאָדישער אָפּהאַקען די פליגעלען; נישט אַכטענדיג דערויף, וואָס דאָס בעסערע יודישע טעאַטער ווערט טראַקטירט ביי דעם עם־הספר, מ'שטייסגעזאָגט, ווי פּאָניע זאָגט: „וו'טשאַרנאָם טיעליע", (אין שוואַרצן לייב), וואָס דער יודישער אַקטיאָר ווערט פּערשוואַרצט און פּערהאַסט — פון צושויער און פון זיך גופא — ווי דער שוואַרצסטער קנעכט, ווי דער „נעגערסטער נעגער".

*

זאָל איך דען אונטערשטרייכען אַז מרים אָרלעסקאָ האָט געגעבען אַ זעלטענע קרעאַציע, אַנ'יאוניקאַרע, לויט דער סובטעלקייט און סילועטיק, אויף דער יודישער ביהנע, אַז פאַר מיר איז עס קיין איבעראַשונג נישט געווען, ווייל פון שטענדיג אָן — מיט איהרע מעלות און שוואַכקייטען — זעה איך זי כשושנה בין החוחים...

און דאָך האָט זי מיך — איבעראַשט. (בראַוואָ־בראַווויסימאַ, טייערע אָרלעסקאַ!)

זאָל איך על פי נוסח־רעצענזיע קינדיגען אין דער גרויסער לעזער־וועלט אַז דער געוועהנליך־„רבנישער" (כ'זאָג עס נישט לגנאי, חלילה) יעקב ווייסליך איז צו איהר געווען אַ ווירדיגער פּאַרטנער, און אַז פיין זענען געווען די פרויען ווייסליך, נאַסאַן, גאָלדענבערג (אונזערע אַלטע בעקאַנטע), און די ניי־צוגעקומענע פון וועלכע עס לאָזען זיך שוין בולט אַרויסזעהען: דבורה ראָזענבלום, מ. לעמבערגער, מ. ווידעצקי, מ. כץ, און נ. מעלניק?!

אַז בכלל איז דאָך די „ווילנער טרופּע" אַריין אין לאָדז מיט דער רעכטער פוס!

מ. ב.

פון דוד הערמאַן טעאַטער

„דער נסיון", דראַמאַטישע לעגענדע פון יעקב פּרעגער.

דער „נסיון" ווערט דורך דעם יונגען מחבר יעקב פּרעגער אָנגערופען דראַמאַטישע לעגענדע, אין אונזערע היינטיגע צייטען איז דאָס נישט קיין לעגענדע און נישט קיין דראַמע, ס'קען זיך האַנדלען וועגען אַ גלענצענדע פאָלקס־פּאָרשטעלונג, וועלכע דריקט אָגב אויף אונזער געמיט, אָבער איז די גאַנצע צייט טעאַטראַליש און שפּאַנענד. די לעגענדע וואָס איז לכתחילה אָנגעשריבען אין פּעזען האָט אַ פיינעם גראַם און ריטם און איז טאַקע שטאַרק טעאַטראַליש. די שטאַרקע אַקציע דערגענצט דעם קורצען טעקסט און די פּאָרשטעלונג פּערציהט זיך אויף גאַנצע 4 אינטערעסאַנטע אַקטען. ס'איז אַ פראַגע אויב דאָס פּראָבלעם אינטערעסירט איצט און אויב מ'דאַרף עס אַפילו אָפּשאַצען, אָבער ווען אַ חוץ דעם פּראָבלעם ווערט דאָס מאַטעריאַל בעאַרבייט דורך אַ רעזשיסער פון אַזאַ מאָס ווי דוד הערמאַן קומט אַרויס דערפון אַ הערליכע פּאָרשטעלונג האָט איז אינטערעסאַנט פון אָנהויב ביז'ן סוף, אַ שאַד נאָר וואָס עס פעהלט מוזיקאַלישע בעאַרבייטונג דאַן וואָלט אַלץ געווען פולקאָם.

ווען אין אַ שניידערס אַ בחור אַ לערנער, אָבער מיט אַ קינסטלערישער נשמה וואָס שוועבט אין עולמות העליונות, פּערליבט זיך אַ גרויסען פּריץ'ס אַ טאָכטער, אַנ'איידעלע נשמה און אויך דער דאָזיגער בחור פּערליבט זיך אין דער „פּאַנעלע", אָבער אָהן שום עראָטישע ליידענשאַפט צו איהר וואָלט דאָס געקענט בלייבען אַ הערליכע אידיליע, דער מחבר האָט אָבער נישט געלאָזען די הויכע אידיליע נאָר האָט בעשאָנקען דער פּערליבטע פּריצ'לע מיט אַזאַ פלאַמענד ליבענד האַרץ, אַז זי וויל זיך בשום אופן נישט אָפּזאָגען פון איהר געליבטען ביז זי פּעראייניגט זיך מיט איהם נאָכ'ן טויט, וועלכער קומט דורכ'ן פאַנאַטיזם פון איהר שלאַכטשיצקען משפחה, וואָס הייסט לעבעדיגערהייט בעגראָבען דעם יוד, וועלכער וויל זיך בשום אופן נישט אָפּזאָגען פון זיין גאָט, וועלכער איז ביי דעם אידעאַליסטישער בחור הייליגער פון זיין פּלאַטאָנישער ליבע צו דעם „פּאַננעלע". דאָס איז דער סיפור המעשה, ווי יעקב פּרעגער וויל האָבען פון דער דראַמאַטישער לעגענדע.

וואָס שייך דער דעקאָראַציע וואָס שפּילט אין דעם מין פּאָרשטעלונגען אַ גאַר גרויסע ראָל זענען זיין לויט די בעדינגונגען פון דעם קאַמעראַל־טעאַטער גאַנץ פיין צוגעטראָכט און צוגעפּאַסט, דער אַנאַנים, וועלכער האָט די דעקאָראַציעס געמאָלט האָט פיינעם געשמאַק און פּערשטענדניש נאָך בעסער איז די קאָסטיומירונג.

געשפּילט איז די פּאָרשטעלונג געוואָרען האַרמאָניש און ריין.

קאַמינען אין דער ראָל פון דעם הויף־גוי יאַן האָט געגעבען אַ פיינעם טיפּ פון אַ פּוילישען פּריץ־נאָכמעהר, אַ פּראָסטען, גוטען פּויער, וועלכער איז אָנגעשטעקט מיט דער פּריצישקייט פון זיין בעל־הבית. גוט אין טאָן און אין דער האַלטונג איינהייטליך אין כאַראַקטער.

בירנבוים — דיזל האָט אַ זעהר פיינעם לירישען טאָן, אַ הערליכען אויסזעהען און שפּילט אָהן פּאַרוואָרף, דאַגעגען איז דינה קעניג, וועלכע האָט אָגב הערליכע סצענען, געווען אַ ביסעל ווילענסלאָז אין דער אַקציע, אַזוי ווי מען וואָלט זי נישט געמיינט. זעהר קאָרעקט אין די ראָלען זענען לייבעל שניידער (יוליוס ראַקאָוו), חנה לאה (באַשא קאַהאַן) אַ דיקע יודענע (בת־שבע), דער שררה (קורלענדער) און ר' מאַטעל זלמן (הירשפעלד), דאַגעגען קען די סיבערעטע נעדה נישט־שפּילען די ראָל פון דער באָבע, דעם שררה'ס מוטער, אין אַלגעמיין אַ פּאָרשטעלונג וואָס איז כדאי צו זעהען און וועלכע וועט זיכער האָבען ע־פאָלג ביים טעאַטער־עולם.

י. דאַנסיי.

—=:[0]:=—

אמשומדת פּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד
אין פּאַדערהויז פון איהרע עלטערן

ווילנע. אויף ווילנער גאַס האָט זיך אָוונט אָפּגעשפּילט אַ עפּילאָג פון אַ שמד־געשיכטע, וועלכע איז שיער נישט אויסגעפאַלען טראַגיש אין בלויז אַ דאַנק דער פאַרזיכטיגקייט פון אַ יודישען קרעמער איז די טראַגעדיע אויסגעמיטען געוואָרען.

די עצם געשיכטע איז אַזאַ:

אין דערמאָנטען הויז וואוינט די יודישע משפחה מ.

מיט דריי יאָהר צוריק האָט זיך די יונגע זשעניע מ. געשמדט און חתונה געהאַט מיט אַ קריסטליכען יונגענמאַן — אַ פאָטאָגראַף, מיט וועלכען זי איז אַרויסגעפאָהרען פון ווילנע אין גאַליציע.

ווען די עלטערן האָבען זיך דערוואוסט, אַז זייער טאָכטער האָט זיך געשמדט האָט דער פאָטער געריסען קריעה און אוועקגעזעצט זיך שבעה ווי נאָך אַ טויטער.

די משומדת איז אָבער נישט געווען גליקליך. איהר מאַן האָט זי אָנגעהויבען פּערנאַכלעסיגען און נישט געגעבען אַפילו דאָס נויטיגע אויף צום לעבען

ער פלעגט אָפט קומען אַהיים שיכור און פלעגט זי שלאָגען מכות רצח.

ווען ס'האָט נאָך געלעבט דאָס קינד וואָס די משומדת זשעניע מ— האָט געבאָרען האָט זי נישט געהאַט קיין מוט צו אַנטלויפען פון איהר קריסטליכען מאַן.

מיט אַ פּאָר חדשים צוריק איז איהר קינד קראַנק געוואָרען אויף דיפטעריט און געשטאָרבען.

באַלד דערנאָך האָט זיך איהר פאַמיליען לעבען נאָך מעהר פערערגערט, און די טעג האָט זי פּערלאָזען איהר מאַן און איז געקומען קיין ווילנע.

דורכגעהענדיג פון וואָקזאַל האָט זי געטראָפען איהר פאָטער. דער לעצטער דערזעהענדיג איהר, איז בלייך געוואָרען ווי אַ טויט, און האָט זיך אָפּגעקעהרט פון איהר.

דאָס האָט שוין איבערגעפילט די מאָס און די משומדת האָט זיך בעשלאָסען סמען און טאַקע לעבען דער טיר פון וואוינונג וואו זי האָט פערבראַכט איהרע בעסטע יאָהרען.

בכדי אויסצופיהרען איהר בעשלוס איז זי אַריין אין אַ יודישען געשעפט נישט ווייט פון איהרע עלטערנס וואוינונג און געבעטען פערקויפען איהר אַ פלעשעלע עסיג־עסענץ, דער קרעמער, וועלכער האָט געקאָנט די משומדת נאָך פון אַמאָל האָט איהר געגעבען אַנשטאָט עסיג־עסענץ געוועהנליכע עסיג. רעכענענדיג, אַז דאָס איז עסיג־עסענץ האָט די משומדת אויף די טרעפּ אויסגעטרונקען די פליסיגקייט. אין דעם מאָמענט איז אַנגעגאַנגען איהר מוטער, אויפ'ן אָרט פון פּאַרפאַל איז גלייך אַרויסגערופען געוואָרען אַ דאָקטאָר, וועלכער האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער צושטאַנד פון דער „זעלבסטמערדערין" איז נישט קיין געפעהרליכער.

די משומדת איז דערווייל פערבליבען ביי איהרע עלטערן. זי טענהט, אַז זי וויל איצט נישט אַנדערש ווי ווערען אַ יודיש קינד.

(40

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. עראָטישער ראָמאַן פון לאָנדאָנער לעבען

נירענבערג האָט געזוכט אַ ליידיג טישעל, נעבען וועלכען זיך צו קענען אַוועקזעצען. דער קעלנער האָט איהם גוט געקענט און ער האָט שנעל אויסגעזוכט אַ טישעל אין עק פון גרויסען זאַל קעגענאיבער דעם אָרקעסטער.

אין מאָמענט, ווען סאָניע האָט זיך אַוועקגעזעצט האָט זי בעמערקט, אַז ביים [illegible]דיגען טישעל זיצט איהר אויסגעפּודערטער יונגערמאַנטשיק, איהר בעשיצער ראַלף, וועלכער האָט איהר געגעבען אַ צייכען מיט די אויגען, אַזוי ווי ער וואָלט איהר געוואָלט זאָגען, אַז זי האָט נישט וואָס מורא צו האָבען, סאָניע איז דערפון געווען זעהר צופרידען און איהר שטימונג האָט זיך מאָמענטאַל שטאַרק פּערבעסערט. מיט פּערגעניגען האָט זי בעשטעלט ביים קעלנער אַ קאַלטען טרונק און געמיטלעך געגעסען ביים טיש.

נירענבערגס שטימונג האָט זיך אָבער פּערערגערט, ער האָט אָנגעשטרענגט זיין בליק אויף דער זייט פון דער טיר, כדי צו זעהען צי ס'געהט נישט אימיצער נאָך איהם אַריין, וועלכער שפּאַנירט איהם נאָך, ער האָט אָבער גאָר קיין פערדעכטיגעס נישט בעמערקט, דאָס האָט איהם אָבער נאָך נישט איבערצייגט, ער איז געווען זיכער, אַז אימיצער מוז שוין זיין דאָ אין לאָקאַל, וועלכער קוקט נאָך יעדע בעוועגונג זיינע און אפשר הערט ער אויך יעדעס וואָרט.

צופיל דורכגעטריבען אין לעבען איז ער געווען, צופיל האָט ער שוין געהאַט צו טון מיט דער פּאָליציי און פערשידענע געהיים־אַגענטען, כדי צו וויסען אויף וואָס פאַראַ שפּיצלעך זיי זענען פעהיג.

— די איינציגע עצה האָט ער זיך געטראַכט — און אין דערזעלבער צייט געוויצעלט זיך מיט סאָניען — וואָלט געווען דעם בוער, ווער דאָס זאָל נישט זיין אָפּצושלאָגען.

נירענבערג איז אַזוי געזעסען בערך אַ פערטעל שעה. דאַן האָט ער זיך אויפגעהויבען פון אָרט, זיך ענטשולדיגט פאַר סאָניען און אַרויסגעגאַנגען פון זאַל אין דער זייט, וועלכע האָט געפיהרט צו פערשידענע נעבען־צימערען פון דער צוקערניע.

— ענטשולדיג סאָניע, איין רגע'לע, איך קום באַלד אַריין. נירענבערג איז אַרויס.

ראַלף, וועלכער איז געזעסען מיט'ן פּנים צו סאָניען און אויסגעדרעהט צו דער טיר, דורך וועלכער ס'איז אַרויס נירענבערג, האָט געגעבען אַ צייכען סאָניען, אַז זי זאָל איצט נישט רעדען קיין וואָרט, ער וועט רעדען אָבער זי זאָל ווייטער קוקען אין גלאָז אַריין און נישט ענטפערען קיין וואָרט. דאַן האָט ער זיך אָנגערופען:

— ס'געהט זעהר גוט, גנעדיגע פרייליין, קיין איין וואָרט מיט מיר נישט רעדען און ווייטער אויסהאַלטען.

נירענבערג האָט זיך אַפילו עטליכע מאָל אויסגעדרעהט און געקוקט, צי וועט טאַקע קיינער נישט געבען קיין צייכען אין דער זייט פון סאָניען, ער האָט אָבער ווידער גאָרנישט בעמערקט. נירענבערג איז אַריינגעגאַנגען אין דער ספּעציעלער קליינער אָפּטיילונג, וואו ס'האָט זיך געפונען דער טעלעפאָן און אָנגעקלונגען אויף עפּעס אַ נומער.

— הער נאָר מאַקס, האָט ער גלייך געזאָגט, נישט בעגריסענדיג זיך אַפילו מיט דעם, מיט וועמען ער האָט גערעדט. איך בין אין אַ „קלעם". דו מוזט שוין אַהערקומען מיט עטליכע „יונגלעך". איך געפין זיך אין גראַנד־קאַפע. דו זאָלסט אַריינקומען און זיך צוזעצען צו מיין טישעל. די יונגלעך זאָלען בלייבען שטעהן דרויסען. ס'איבריגע וועלען מיר שוין אָפּרעדען, ווען דו וועסט זיין אויפ'ן אָרט, אָבער תיכף, ווייל ס'קען ווערען צו שפּעט.

— נירענבערג איז צוריק אַריינגעקומען אין זאַל און זיך צוגעזעצט צו סאָניען.

— און איצט האָט ער פרעהליך געזאָגט, זאָלען מיר רעדען צווישען זיך ענגליש[illegible] אויפ'ן וועג וועט דאָס אונז צונוץ קומען.

— וואָס פעלט אייך איין, הער נירענבערג, איך קען איין וואָרט ענגליש נישט, אין פערספּה קיין איין וואָרט נישט.

— איז נישט, האָט נירענבערג געשמייכעלט, איך האָב געמיינט, זיי האָבען נאָך גערעדט וועגען פערשידענע נאַרישקייטען, וועגען דעם דזשאַז־אָרקעסטער, ווענען ווייטער איז אַזוי ווייטער. ווען צום טישעל, וואו ס'איז געזעסען איז צוגעגאַנגען אַנ'עלעגאַנטער מיטעל־יעהריגער הער און העפליך געזאָגט:

— ענטשולדיגט מאַדאַם, ענטשולדיגט הער נירענבערג, ווען איך שטער אייך, איך דאַרף אייך האָבען וועגען אַ וויכטיגער אַנגעלעגענהייט. דאָס איז אַ טובה־זאַך.

— אָבער שטערט אייך נישט, ליבער הער יאַקאָבסאָן, האָט נירענבערג געזאָגט, זעצט זיך אַוועק נעבען אונז און מיר וועלען זיך אָדורכרעדען. איך בין גרייט אייך צו דינען מיט אַלעם, אויב איך וועל אייך קענען אַ טובה טון.

— דאָס איז מיין פריינד הער יאַקאָבסאָן, האָט נירענבערג פאָרגעשטעלט און דאָס איז פריילייין גינזבורג.

יאַקאָבסאָן האָט זיך צוגעזעצט צום טישעל און ביידע הערען האָבען אָנגעהויבען צווישען זיך פיהרען אַ געשפּרעך אויף ענגליש.

ראַלף האָט זיך צו דער גאַנצער סצענע גענוי צוגעקוקט און זיך בעמיהט אַריינצוקוקען דעם צוגעקומענעם אין פּנים אַריין, כדי איהם אין אַ נויטיגען פאַל צו דערקענען, ער האָט אויך געהערט, אַז ביידע לייט פיהרען צווישען זיך אַ געשפּרעך אויף ענגליש, ער האָט אָבער נישט געקענט אויסכאַפּען קיין איין וואָרט פון געשפּרעך.

(פאָרטזעצונג קומט)

פון מארגען, מאנטאג, דעם 22-טען יוני הויבען מיר אן

די וואך פון ספעציעלען ראבאט-פערקויף

פון מאדערנע זיידען-שטאפען

ווי אויך ארגאנדיז אויף עטאמין אין נייעסטע מוסטערן, א גרויסער סכום רעשטען.

JEDWABNA MANUFAKTURA — A. RABINOWICZ — פעטריקויער 10

טעלעפאן 218-84.

CORSO

זשעלאזנא 4'2

טאג-פראגראם:

צום ערשטען מאל אין לאדז !!!

„נאכט-טאקסובקע"

סענסאציאנעלע קרימינאל-דראמע אין 12 אקטען

אין דער הויפטראלע HARRY PEEL

פילם פול מיט עמאציעס און שפאנונג.

2 — בעזונדערע פראגראמען —

נאכט-פראגראם:

היינט און פאלגענדע טעג! צים ערשטען מאל אין לאדז!

„ס'געהיימניש פון געשלעכטליכען לעבען"

דאס ענטשטעהען און ענטוויקלונג פון מענשליכן לעבן. אלע אינטערעסירען זיך שוין פון אנהייב וועלט מיט דעם גרויסן פראבלעם, וואס ס'איז „דאס געהיימניש פון געשלעכטליכען לעבען". דעם ענטפער אויף דער פראגע וועט בעקומען יעדער, וואס וועט זעהען דעם דאזיגען פרעכטיגען פילם. בעמ: אנהייב פון סעאנס (נור איין סעאנס טעגליך) 11 א זייגער ביינאכט. נארמאלע פרייזען פון די פלעצער. צוליב'ן אינהאלט פון בילד וועלן די פאטאגראפיעס פאר'ן קינא נישט ארויסגעשטעלט ווערן.

קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!

גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!

Dr. MASSENA

אין דער הויפטראלע: MICHEL VERBY

א מאן געגען אייגענעם ווילן

די פראכטפאלסטע קאמעדיע פון אלע צייטען.

אין דער הויפטראלע: MONTY BANKS

אכטונג, זומער-סעזאן! אנהייב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 5.30 נאכמ. שבת, זונטאג 3 א זייגער ביי טאג

דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

א וואונונג

געגען מאנאטליכער צאה-לונג, ס'קען זיין א שטוב מיט א קוך אדער איין גרויס צימער ווערט פון זאפארט געזוכט צו דינגען אפערטן אונטער „פאבריק" אין אדמינ.

DR. MED.

Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 6 ביז 8.30, אוו זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

נעמט אן אין לעטשניצע סאניטאס Śródmiejska8 פון 1230 ביז 130 נאכמ.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אוועגד.

HURTOWNIA

OPON

części zamiennych

wszystko do Pańskiego Auta

NAJTAŃSZE CENY w POLSCE!

„BERSON", Łódź — M. ROZENTAL i Ch. TENENBAUM

Narutowicza 16, tel. 128-30

מעדכען-גימנאזיום

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-שולען (מאטורע גאריע A)

פון מאריע האכשטיין

וואלטשאנסקא 23, טעל. 214-27

דאס איינשרייבען פון נייע שילערינס קומט פאר טעגליך.

ביים גימנאזיום ווערט געעפענט א קלאס Ao פאר קינדער פון 5½ יאהר.

די עקזאמענס קומען פאר דעם 23, 24 און 25 טשערוויעץ.

3789

שניידער-מייסטער, געזעלען און כאלופניקעס!

ווילט איהר אייער עקזיסטענץ פארזיכערן און אייער עקאנאמישע לאגע פארבעסערן, טא קומט אייך פארשרייבען אויף די פראקטישע צושניידער-קורסען פאר הערן-און דאמען-בעקליידונג ביי דעם פראקטישען צושניידער א. אורמאן, לאדז, זשעלאנא 10a, וואו איהר וועט גרינדליך ערלערנען די צושניידער-קונסט. פאר גרופען פון פראפ. פעראיינען 25% ביליגער.

נוצט אויס די געלעגענהייט! פראספעקטען אומזיסט.

מיט אכטונג

3542 א. אורמאן, לאדז, זשעלאנא 10a.

די עלעגאנטסטע

דאמען-טאשען

וואליזען

אין פארשידענע סארטען צו די ביליגסטע פרייזען

בעקומט מען נור ביי דער בעקאנטער פירמע

L. Herszfinger

לאדז, פילסודסקיעגא 44.

געדענקט די אדרעס! רעעלע בעהאנדלונג!

די ביליגסטע קוועלע פון עלעגאנטע יוביצלעך און עלעגאנטע מארינארקעס פארשידענע

אין א גרויסען אויסוואהל בעקומט מען נאר ביי

חיים מענדראווסקי

אין לאדז, אגראדאווא 8 טעל. 202-28.

א שותף צו א פאבריק

צוליב'ן אפפאהר פון א שותף ווערט געזוכט א צווייטער אויף זיין ארט מיט א קאפיטאל פון 2000—3000 ד. צו א גוט איינגעארדענטע פאבריק פון א גאנגבארען ארטיקעל. דער געפאדערטער קאפיטאל איז אויסשליסלעך צום בעטריב. ווענדען זיך אין אדמינסטר. פון „נייער פאלקסבלאט"

צו די ה"ה גנבים

האט רחמנות

דאנערשטאג דעם 18 יוני ד. י. האט מען פון מיין וואוינונג ארויסגענבעט א פאלטען, א יודיש יוביצל און 2 אנציגער, א פאר ברוינע שיך. די ה"ה גנבים ווערען געבעטען דאס נישט צו פערקויפען אנדערשוואו פאר גראשענס, ווייל איך בין גרייט צוריקצוקויפען די זאכען. דיסקרעציע געזיכערט. צו ווענדען זיך צו

יצחק מאיר טויב בזשעזשינער 15.

השבת אבדה

אנהויב חודש איז פערלוירען געווארען איינציגע דרייסיג וועקסלען אויף א סומע פון איבער 3000 זל. צאהלבאר אין דער פויזנער געגענד. אלע וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אומגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אבצושיקען די וועקסלען געגען גרויסער בעלוינונג צו

א. גארפינקעל, פושעגדזעלניא 42.

דער ערשטקלאסיגער

קונסט-פאטאגראפישער אנשטאלט

„POLONIA"

11 JERZEGO 11

פיהרט אויס די שענסטע קינסטלערישע אויפנאהמען צו די ביליגסטע פרייזען. צו יעדער אויפנאהמע ווערט צוגעגעבען

א שפיגעלע מיט דער אייגענער פאטאגראפיע.

מיט אכטונג

Zakład Fotograficzny

„POLONIA"

Jerzego 11, wł. Guterman.

בעמערקונג: צופאהר מיט די טראמוואיען 3 און 15.

ס'איז געפונען געווארען א

פראטעסטירטער וועקסעל

אויף 114 זל. צאהלבאר דעם 30 אפריל 1931. אויסשטעלער וויקטאראוויטש סטעפאן. אפצונעהמען אין אדמינ. געגען אנאנס-קאסטען.

אבגעזשט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אבצוגעבען. צו ערפאהרען

פיעטריקאווער 33, אין 2-טען הויף, פארטער.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, חייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאושען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דיימשן פראפעסאר

דאקטאר בראכורעחונג מעזמטינען זיכער דעם שוערסטן און געפעהרליכסטן ברוך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארסעטען און אפעראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גוטע פיס און הענד, גוטע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מט-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן מעדיציניסטע פון דער קראנקען-קאסע,

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין עפענטליכע דאנקבארקייט דעם ה' די-רעקטאר י. ראפאפארט, ארטאפעד, וואוינהאפט אין לאדז וואלטשאנסקא 10, פאר אפרעטעווען מיך פון מויט צוליב שווערע ווינטער-קראנקהייטען. דער פערלעגטער באנדאזש פון זיין מעטאדע פערהיט מיך איצט פון ווינטער-הענטאגען. דער ה' דירעקטאר האט נישט אפגעלאזט זיינע הענער אפילו דאמאלס, ווען אלע האבען שוין געצווייפעלט אין מיין לעבען און פאר די דאזיגע איבערגעגעבענהייט דאנק איך איהם הערציג.

Boruch Mallerman.